

NÁRODNÍ ARCHIV V ROCE 2016

EVA DRAŠAROVÁ

Úvod

V archivářském a přilehlém světě koluje několik definic pojmu archiv. Pro přiblížení se rekapitulaci činností v Národním archivu za rok 2016 vypomůžeme další, velmi volnou variantou. Jednota v mnohosti se jako terminologické sousloví běžně používá. Archiválie ve svém souhrnu by měly kopírovat minulé lidské jsoucnost v onom podstatném, na základě korelací a vztahů mezi jednotlivinami a většími množinami. Ovšem, jak poznat při výběru dokumentů ono nejdůležitější, když pro každou generaci se toto více či méně proměňuje a jedinec rozhodující o „věčném životě“ či „zapomnění“ je jenom lidská bytost. Současní strůjci základních stavebních jednotek pro fabulaci budoucích obrazů minulosti se nemohou vyvinutím vnášením většího počtu oněch jednotek do svých depozitářů. Porozumění spoluobčanů pro historii se různí dle mnoha kritérií. Ale rozhodně se láme na nákladech na provozování poměrně málo či rozličně chápaného oboru archivnictví. Činnosti v archívech jsou tak různorodé a přesto tvoří dohromady funkční jednotu. Pokud poleví cosi v procesu, následky určitě přijdou, dříve či později. To se ovšem vně tolik neví. Svorníky a nosné sloupce se dají vyměnit, ostatně nebeskou bůhu dle starých řeckých bájí také někdo na chvíli pohlídal. Redukovat nelze, jen používat priority v čase, dobře plánovat a organizovat. Vnější uživatelé, samozřejmě dle míry svého ega, mají pocit, že činnosti sloužící k jejich obsluze jsou onou alfou a omegou povinností archivářů. Jenže, uživatelů je povícero a každý se cítí tím privilegovaným. A archivář ho sesadí alespoň na pozici primus inter pares a koná pro všechny a všechny aktivity. Jednota v mnohosti.

Personální podmínky

K 1. 7. 2015 došlo k tzv. překlopení cca poloviny státních zaměstnanců (84) do státní služby, 72 kolegyn a kolegů zůstalo v režimu Zákoníku práce. Do roku 2017 vstupuje Národní archiv se 160 systemizovanými místy, z toho 87 ve státní službě a 73 dle Zákoníku práce. Přibyla tři zásadní, rozvojová místa do Národního digitálního archivu dle vládního usnesení č. 611/2013. Další posun nastal ve vytvoření místa kancléře.

Proběhla výběrová řízení na celkem 21 systemizovaných míst ve státní službě, z toho 6 na místa představených – vedoucích oddělení dle § 188 odst. 6 zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě v platném znění (tzv. přesoutěžení). Místa byla úspěšně obsazena v témže roce s výjimkou jediného výběrového řízení vypsaneho v závěru roku, kdy se nástup uskutečnil až k 1. únoru 2017.

Pokračovalo individuální zvyšování kvalifikace. Bakalářském studiu se věnovalo 7 osob, magisterskému 5 osob a doktorskému 12 osob. Bakalářské obory se studují na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy – Katedra českých dějin (Petr Vojsa), Katedra pomocných věd historických a archivnictví (Viktor Krásenský, Roman Štěr, Markéta Vacková), tamtéž obor Veřejná správa a spisová služba (Jitka Prajzlerová). Na Pedagogické fakultě Univerzity Kar-

lovy Jana Šedivá se věnovala oboru Matematika se zaměřením na vzdělávání. Blanka Hnulíková ukončila úspěšně v roce 2016 bakalářské studium na Univerzitě Hradec Králové, obor Počítačová podpora v archivnictví a pokračuje v magisterském programu.

Magisterské obory se studují na řadě univerzit. Bc. Jaromír Hřebecký pokračuje v magisterském studiu na Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové, obor moderní systémy v archivnictví. Studium by mělo být dokončeno na podzim 2017. Bc. Lucie Kruchňová pokračuje v magisterském studiu na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity České Budějovice, obor archivnictví. Mgr. Petra Šnajberková dokončila v únoru 2016 magisterské studium na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, obor historické vědy. Bc. David Beneš navštěvoval Západočeská univerzitu v Plzni, Fakultu aplikovaných věd, obor Softwarové inženýrství. Bc. Jiří Bernas pokračoval ve studiu na České zemědělské univerzitě, Provozně-ekonomické fakultě, obor Informatika.

Doktorandi se připravují na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy – Ústav českých dějin (Mgr. David Hubený ukončí v roce 2017, PhDr. Markéta Novotná ukončeno v roce 2016, Mgr. Lucie Rajlová, DiS., Mgr. Matěj Trepeš, Mgr. Pavel Trnka ukončeno v roce 2016), Katedra pomocných věd historických a archivnictví (Mgr. Kateřina Zenklová, Mgr. Lenka Neuzilová, PhDr. Tereza Pluskalová), Ústav hospodářských a sociálních dějin, obor Moderní hospodářské a sociální dějiny (Mgr. Pavel Vaško). Mgr. Adam Zítek plnil další povinnosti v postgraduálním studiu na Filozofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, JUDr. Ivana Bláhová úspěšně završila postgraduální studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Ing. Jan Zeman studoval na Filozofické fakultě Západočeské univerzity obor Teorie a dějiny vědy a techniky. Mgr. Filip Paulus složil rigorózní zkoušku a získal tamtéž titul PhDr.

Celkové množství uložených archiválií

K 31. 12. 2016 spravoval Národní archiv ve své základní evidenci celkem 2004 archivních souborů v rozsahu 128 895,71 bm (oproti stavu k 31. 12. 2015 se jedná o nárůst o 24 archivních souborů a 1431,38 bm). Digitální velikost spravovaných souborů činila 4 270 681 MB. Z uvedených 2004 archivních souborů bylo celkem 1943 souborů (124 116,89 bm, 4219966 MB) evidováno jako soubory v přímé péči archivu, 57 souborů (4739,07 bm, 50715 MB) bylo v NA uloženo na základě depozitní smlouvy a 4 archivní soubory NA (39,75 bm) byly na základě smlouvy uloženy mimo archiv. V roce 2016 bylo provedeno celkem 416 aktualizací evidenčních listů NAD, které se týkaly 235 archivních souborů. V základní evidenci NAD archiválií uložených mimo archivy a kulturně vědecké instituce evidoval NA k 31. 12. 2016 celkem 4 archivní fondy o celkové metrāži 10,28 bm.

Do evidence archivních pomůcek bylo v roce 2016 zapsáno celkem 19 archivních pomůcek (jednalo se o 4 nové pomůcky vytvořené v letech 2015 a 2016, 10 pomůcek vzniklých rozdělením starších inventarů společných pro více archivních souborů a 5 pomůcek předaných do Národního archivu spolu s delimitovanými archivními soubory), zrušeno bylo 17 archivních pomůcek.

Do evidence vnějších přírůstků a úbytků bylo zapsáno celkem 181 vnějších změn usku- tečněných v roce 2016 (tj. o 33 více než v roce 2015). Celkem bylo evidováno 177 přírůstků (158 přírůstků výběrem a 19 přírůstků delimitací) a 4 úbytky (úbytek delimitací).

Do druhotné evidence NAD předalo v roce 2016 údaje ze své základní evidence celkem 24 archivů a 8 kulturně vědeckých institucí. Dva archivy předaly do druhotné evidence celkem 19 stejnopisů archivních pomůcek, z toho Archiv hlavního města Prahy předal 15 stejnopisů a Archiv Akademie věd ČR 4 stejnopisy.

K 31. 12. 2016 měl Národní archiv ve své péči celkem 1 národní kulturní památku a 25 archivních kulturních památek.

Výběr archiválií ve skartačním řízení

V roce 2016 vykonával NA fakticky předarchivní péči u 174 původců, zatímco 132 původců, kteří také ze zákona náleží do péče NA, je rozhodnutím MV předáno do péče jednotlivých SOA. Archiváři 5. oddělení provedli v roce 2016 výběr ve skartačním a mimo skartační řízení celkem u 70 veřejnoprávních původců. Při těchto řízeních sepsali 171 protokolů (165 ve skartačním řízení a 6 v mimo skartačním řízení). Počty skartujících původců a sepsaných protokolů odpovídají průměrným hodnotám vykazovaným od roku 2005. Následující další základní parametry výkonu předarchivní péče vykazují však pro rok 2016 zcela výjimečné hodnoty. Bylo vybráno celkem 648 bm archiválií (592 bm ve skartačním řízení a 56 bm v mimo skartačním řízení) z celkového počtu navržených 11 805 bm (10 821 bm ve skartačním řízení a 984 bm v mimo skartačním řízení). Oproti roku 2015 došlo v roce 2016 k nárůstu množství navržených analogových dokumentů o cca 1/3 a bylo tak dosaženo absolutně nejvyšší hodnoty od roku 2005 (přibližně dvojnásobek průměru za uvedené období). Přitom uvedené množství vybraných analogových archiválií zůstalo podobné jako v roce 2015 a potvrdila se tak od roku 2009 mírně klesající tendence této hodnoty. V důsledku toho poklesl náhle podíl vybraných archiválií na množství navržených dokumentů na 5,5%, což představuje 2–3x nižší hodnotu než byla vykazována v předchozích 4 letech. Je to nejméně za celé sledované období od roku 2005. Nejedná se však o dlouhodobější trend – naopak tento zatím ojedinělý výkyv byl způsoben také jednorázovým enormním nárůstem objemu navržených dokumentů. Vysvětlení tohoto nečekaného nárůstu můžeme zřejmě hledat v intenzivnějším a přitom nekorektním využívání ERMS u veřejnoprávních původců v několika předchozích letech. U dokumentů vytvářených v těchto systémech uplynuly krátké a střednědobé skartační lhůty (3 a 5leté) a jako projev poruchy spisové služby začalo vznikat dříve nebývalé množství analogových kopií. Naproti tomu již v roce 2009 nastoupenou klesající tendenci absolutního množství vybraných analogových archiválií při nepatrném nárůstu množství archiválií digitálních bude třeba ještě podrobněji analyzovat.

Projevil se také stoupající zájem soukromoprávních původců o skartační řízení. Skartační řízení bylo připravováno a dokončeno u následujících původců: Česká obec sokolská, Česko-ruská společnost, z.s., Český hudební fond o.p.s., Český volejbalový svaz, Junák, Nadace Českého hudebního fondu, Naděje, Občanská demokratická strana. Celkem proběhlo v roce 2016 devět skartačních řízení, do kterých bylo navrženo celkem 160,70 bm dokumentů. Vybráno za archiválie bylo 0,69 bm, z toho 0,13 bm bylo převzato do Národního archivu a 0,56 bm archiválií bylo uloženo u původce (ODS). Se souhlasem Národního archivu bylo celkem skartováno 160,01 bm dokumentů.

Metodická setkání k digitálnímu dokumentu a k eSSI

Dne 28. ledna 2016 organizovalo oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů *metodické setkání k problematice správy elektronických dokumentů pro metodiky státních archivů*. Na programu byl mj. plán vzdělávání uživatelů Národního archivního portálu, výzvy IROP k zavedení nebo modernizaci ERMS pro původce, změny ERMS u určených původců – formulace problémových oblastí, vyhodnocení kontrol výkonu spisové služby vykonávané v elektronických systémech spisové služby u určených původců v péči státních archivů, skartační řízení z Krajských digitálních spisoven – informace o stavu, připomínky k úpravě Metodického návodu pro kontrolu výkonu spisové služby.

Oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů dále realizovalo 25. února 2016 seminář *Skolióza páteřního informačního systému úřadu II*, který byl určen pro vedoucí pracovníky úřadů státní správy s celostátní působností, k problematice výkonu spisové služby v elektronické podobě.

Dne 22. března 2016 organizovalo stejné oddělení setkání zástupců úřadů státní správy s celostátní působností, pracovníků státních oblastních archivů a zástupců odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra.

Dne 26. dubna 2016 proběhlo setkání metodiků spisové služby a IT krajského úřadu Moravskoslezského, Zlínského, Olomouckého, Jižomoravského kraje a kraje Vysočina s metodiky předarchivní péče Národního archivu, Moravského zemského archivu a Zemského archivu v Opavě k tématům výkonu spisové služby v elektronické podobě a elektronickému skartačnímu řízení.

Dne 9. června 2016 proběhlo setkání metodiků spisové služby krajských úřadů na Magistrátu hl. m. Prahy, kde měli pracovníci oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů příspěvek k aktuálním otázkám výkonu spisové služby v elektronické podobě.

Pracovníci oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů se aktivně účastnili konzultací k elektronické spisové službě u Vězeňské služby ČR, potažmo PCR (concept elektronického skartačního řízení v ETŘ). Titíž se aktivně účastnili porad metodiků předarchivní péče pořádaných odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra (28.–29. 4. Solenice, 20.–21. 9. Přední Labská).

Ve dnech 5. a 6. října 2016 proběhlo v Olomouci odborné kolokvium *Ziskávání osobních fondů akademických pracovníků v podmínkách rozvoje elektronického dokumentu*, které pořádá Archiv Univerzity Palackého v Olomouci a Archiv Univerzity Hradec Králové. Archiváři a pracovníci spisových služeb univerzít byli seznámeni s aktuálním stavem Národního digitálního archivu a s možností využít jeho služeb.

Na počátku roku 2016 vznikla při Národním archivu metodická platforma k elektronickým dokumentům a elektronickým systémům spisové služby (Moped). S ohledem na postupně obsazování nově systemizovaných míst metodiků digitálních dokumentů v jednotlivých státních archivech se na počátku stali členy Mopedu dosavadní účastníci výše zmíněných porad metodiků předarchivní péče k této problematice z těchto archivů, pracovníci odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra a Národního archivu. Do Mopedu byl dále zařazen zájemce o problematiku z Archivu hlavního města Prahy. Postupně pak narost počet členů na 30. V červnu 2016 bylo zprovozněno elektronické prostředí umožňující diskusi k jednotlivým otázkám a problémům a formulaci doporučení a stanovisek.

Kontroly spisové služby a správní řízení

Národní archiv provedl v období od 1. ledna do 31. prosince 2016 celkem 4 kontroly výkonu spisové služby vedené v elektronickém systému spisové služby – u Ministerstva dopravy v termínu leden-duben, u Ministerstva vnitra v termínu duben-říjen, u Ministerstva pro místní rozvoj v termínu červen-říjen a u Ministerstva životního prostředí – září-dosud probíhá.

Kontroly byly prováděny v souladu s ustanovením § 63 až 70 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“), podle Vyhlášky č. 259/2012 Sb. o podrobnostech výkonu spisové služby, v platném znění (dále jen „Vyhláška“) a podle národního standardu pro elektronické systémy spisové služby, částka 64/2012 (část II) Věstníku MV (dále jen „NSESS“).

V roce 2016 bylo vedeno správní řízení u těch původců, u kterých byly zjištěny závažné nedostatky ve výkonu spisové služby (ztráty dokumentů nebo jejich poškození): Správa uprchlických zařízení MV, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo vnitra, Státní zemědělská a potravinářská inspekce.

Výběr archiválií mimo skartační řízení

Rok 2016 přinesl Národnímu archivu zásluhou pracovníků oddělení fondů nestátní proveniencie a archivních sbírek 58 přírůstků (199,49 bm a 1727 EJ), z toho 32 přírůstků (50,62 bm, 271 EJ) se vztahovalo k osobním fondům nebo rodinným archivům (k 31 archivním souborům). Rok 2016 tak náležel k rokům úspěšným (výsledky zkrlesuje fakt, že se několik přírůstků nepodařilo před koncem roku vzít do evidence). Celkem 36 přírůstků se vztahovalo k již existujícímu archivnímu souboru, ve 21 případech byl na základě přírůstku vytvořen nový archivní soubor.

V roce 2016 se v oblasti předarchivní péče u soukromých právnických osob dařilo úspěšně naplňovat dlouhodobou spolupráci s našimi původci z řad politických stran a hnutí, spolků, odborových organizací, profesních komor, nadací, obecně prospěšných společností a vybraných zřizovatelů soukromých archivů.

Proběhla řada jednání, mimo jiné u České obce sokolské, České unie sportu, Českého olympijského výboru, Junáka, Klubu dr. Milady Horákové, Klubu levicových žen, Knihovny Václava Havla (konzultace o evidenci, zpracování a ukládání archiválií, včetně přijetí jejím ředitelem Michaelem Žantovským), Konfederace politických vězňů, Mezinárodní organizace novinářů (jednání s bývalým předsedou organizace, profesorem Kaarle Nordenstremem), Nadačního fondu pro sociální a zdravotní výpomoc bývalým politickým vězňům, Občanské demokratické strany (kde proběhla i kontrola archiválií uložených u původce), Polského klubu v Praze, Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře, Sdružení zdravotně postižených ČR, Společnosti Jana Masaryka, Společnosti Ludvíka Svobody, Volné myšlenky České republiky – Humanistického a etického sdružení občanů bez vyznání, Všekožáckého svazu Českých zemí a Slovenska, Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Svazu neslyšících a nedoslýchavých ČR, Svazu zdravotně postižených ČR a dalších.

V listopadu 2016 se podařilo realizovat hromadné setkání s našimi přáteli a spolupracovníky. Při této příležitosti byla zhodnocena dosavadní spolupráce a v řadě případů domluvena další konkrétní součinnost. Součástí setkání byla i návštěva výstavy ke Karlu IV., které předcházela zasedání přednáška Denka Čumlivského.

Archivní fondy právnických osob byly rozšířeny o archiválie Amitiés Helveto-Tchécoslovaques, Besedy Slovan Ženeva, České stomatologické komory, Českého fondu výtvarných umění – Dílo, Českého rybářského svazu, Českého volejbalového svazu, Československé obce sokolské, Československého červeného kříže, Československého svazu žen, Hospodářské komory ČR, Klubu Jan Palach a Jan Zajíc, Masarykova fondu Švýcarsko, Nadačního fondu pro sociální a zdravotní výpomoc bývalým politickým vězňům, Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Společnosti přátel Afriky, Svazu československo-sovětského přátelství, Syndikát novinářů ČR, Volné myšlenky České republiky – Humanistického a etického sdružení občanů bez vyznání a YWCA.

Dlouhodobě usilujeme o záchranu a ochranu archivního dědictví našich krajanů v zahraničí. Spolupráce s krajanry byla v roce 2016 mimořádně plodná. Zvlášť široce se rozvinula u krajanů ve Švýcarsku. V roce 2016 jsme převzali ze Švýcarska archiválie Besedy Slovan Ženeva, Masarykova fondu Švýcarsko, Klubu Jan Palach a Jan Zajíc, Amitiés Helveto-Tchécoslovaques. V průběhu roku se uskutečnilo několik jednání s představiteli švýcarských krajanrských spolků, které byly přípravou na uzavření darovací smlouvy se Svazem Spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku. Také s krajanry v Chorvatsku jsme několikrát jednali. Na začátku roku nás navštívila předsedkyně České besedy Záhřeb Alenka Štokić a předseda Rady české menšiny města Záhřebu Juraj Bahnik, aby předali Národnímu archivu ocenění za pomoc, kterou jsme jim poskytli. V červnu pak v rámci služební cesty pokračovala jednání se Svazem Čechů v Republice Chorvatsko, Jednotou v Daruvaru a Českou besedou Záhřeb, která kromě mapování českého archivního dědictví v Chorvatsku přinesla jednání

o digitalizaci krajaných archiválií. Na žádost krajanů v USA pokračovala úspěšná spolupráce Národního archivu se Sokolem New York, Bohemian Benevolent and Literary Association, American Sokol Organization a Americkými listy. Kontakty jsme udržovali i s krajaney ve Velké Británii, Německu, Rakousku, Francii a Švédsku.

Od svého vzniku v roce 1996 se oddělení fondů nestátní provenience a archivních sbírek systematicky zaměřuje na získávání osobních fondů významných představitelů politického a společenského života. Tento úkol se nám daří naplňovat i díky trpělivě budovaným vztahům s původci a držiteli archiválií osobní a rodinné provenience založených na vzájemné důvěře a spolupráci. Můžeme tak Národní archivní dědictví obohacovat o stále rozmanitější kolekci osobních fondů. K osobním fondům a rodinným archivům se v loňském roce vztahovalo celkem 32 přírůstků (50,62 bm, 271 evidenčních jednotek), které byly převzaty a zaevidovány k jedenatřiceti archivním souborům. Z toho se v 15 případech jednalo o nový archivní fond a 17 přírůstků se vztahovalo k existujícímu archivnímu fondu.

Z nových přírůstků, které byly získány v loňském roce, je možno konkrétně upozornit na osobní archivy čelných politiků a představitelů společenského života: JUDr. Juraje Slávika (československý politik a diplomat), prof. PhDr. Milana Matouše, DrSc. (někdejší zástupce ředitele Ústavu marxismu-leninismu ÚV KSČ a předseda ÚV Socialistické akademie ČSSR), plk. Pavla Vranského (příslušník 311. čs. bombardovací perutě RAF a 1. čs. armádního sboru v SSSR, dlouholetý místopředseda Českého svazu bojovníků za svobodu) či Milana Schulze (dramatik, dramaturg, novinář a redaktor mnichovského vysílání Rádia Svobodná Evropa).

Naše archivní fondy významně obohatily rovněž přejímky osobních fondů příslušníků československého zahraničního a domácího protinacistického odboje: plk. Bohumíra Krézka, příslušníka Československého pěšího praporu 11 – Východního a 311. československé bombardovací perutě RAF, JUDr. Josefa Moulise, ruského legionáře a příslušníka protinacistických odbojových organizací Politické ústředí a Petiční výbor Věrní zůstaneme a plk. Josefa Nerada, účastníka bojů proti nacismu v 1. čs. armádním sboru v SSSR.

Významný přírůstek představuje také osobní archiv Josefa Řepíka, volyňského Čecha, který přežil tragédii obce Český Malín v roce 1943.

Úspěšně probíhala i naše spolupráce se zahraničními Čechy, která byla zúročena v řadě přejímek. Pokud se týká osobních archivů představitelů krajaného hnutí a významných osobností z řad krajanů, k cenným akvizicím loňského roku patří další část archivu Blahoslava Hrubého (farář presbyterni církve, aktivní účastník protinacistického a protikomunistického odboje, bojovník za demokracii a lidská práva) a jeho manželky Olgy Hrubé (překladatelky, bojovnice za demokracii a lidská práva), kteří náležejí k výrazným osobnostem z řad krajanů žijících v USA. Cenný přírůstek představuje také další část osobního archivu Ing. Evy Kraus Teichman, představitelky krajaného hnutí ve Švýcarsku a rovněž osobní archiv MUDr. Václava Vícha, českého lékaře působícího ve Švýcarsku, světově uznávaného specialisty v oblasti poruch centrální nervové soustavy.

Naše archivní sbírky rovněž obohatily přejímky osobních archivů spisovatelky, básnířky a novinářky Dagmar Štětinové, novinářky Olgy Šulcové a jejího manžela Zdislava Šulce (vědeckého pracovníka ČSAV), kteří působili po r. 1970 v disentu, představitele ukrajinské emigrace v meziválečném Československu, operního pěvce Mikuláše Lysenka, vědecké a výzkumné pracovnice působící v zemědělském výzkumu Ing. Jarmily Fischerové, zahradního architekta Ing. Jana Ondřeje a speleologa, fotografa a novináře Mgr. Vladimíra Vojíře.

Zpracování archiválií

Zpracování archiválií probíhalo v souladu s dlouhodobým plánem, aktuálními potřebami, ale i s vidinou reálných časových možností, které každá z vnitřních organizačních jednotek mohla této činnosti věnovat.

V oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí (1. oddělení) byla věnována pozornost pokračování pořádní fondů pro oddělení fondů státní správy z let 1945–1992 Ministerstvo financí a Ministerstvo zemědělství (fondy IV. oddělení). Do databáze byla přepsána část fondu Ministerstvo financí II. – sekretariát ministra z let 1945–1969. Dále probíhaly zpřístupňovací práce u fondů Akta Jednoty bratrské – Acta Unitatis fratrum (úvod k inventáři), Augustiniáni obutí – provincialát a konvent Praha, Velkostatek Stránka (prozatímní inventární soupis), Maltézští rytíři – české velkopřevorství a konvent Praha (třídění dodatků), Archiv pražského arcibiskupství – Velkostatek Týn nad Vltavou a Velkostatek Rožmitál (třídění dodatků), České gubernium – Militare (třídění dodatků), České oddělení dvorské komory (třídění dodatků). Stejně jako v minulých letech pokračovalo zpracovávání Evidence dochovaných vyobrazení šlechtických erbů v nobilitačních spisech České dvorské komory (celkem 120 záznamů). Pokračovalo se v přípravě inventáře fondu Genealogické sbírky různé. Dále byl dokončen rejstřík k fondu Židovské kontrolní matriky. Intenzivně probíhaly práce na českém národním portálu v rámci virtuálního archivu Monasterium. V oblasti katastrálních fondů probíhaly ve spolupráci s ČÚZK dle potřeby opravy metadat fondu *Stabilní katastr – Indikační skici*.

V oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1848–1918 (2. oddělení) pokračovalo analytické zpracování fondu České místodržitelství – všeobecné (sign. 2, 9–10, 12, 13, 20, 21–25, 26–29. Dále pokračovaly práce na detailním zpřístupnění fondů Ministerstvo železnic Vídeň a Staré montanum.

Oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1918–1945 (3. oddělení) poněkud utlumilo práce na prohloubeném inventáři fondu Prezidium ministerstva vnitra (dř. fond SÚ MV ČR č. 225. Pokračováno bylo v inventarizaci fondu Úřad říšského protektora v Čechách a na Moravě (dř. fond SÚ MV ČR č. 114). V rámci dlouhodobého projektu katalogizace protokolů schůzí vlád z fondu Prezidium ministerské rady je dokončen a vydán tiskem poslední Katalog a rejstříky k protokolům schůzí 17. československé vlády (červenec 1937– září 1938; 14 kartonů). Reinventarizoval se fond Okupační vězeňské spisy. Za pomoci externích spolupracovníků probíhaly revize a prohlubování pomůcek k fondům Ministerstvo zemědělství, Praha I (1935–1951) – sign. A–Z, Ministerstvo veřejných prací, Ministerstvo školství, Zemské četnické velitelství Praha a Sčítání obyvatel Republiky československé 1930.

Oddělení státních fondů z let 1945–1992 (4. oddělení) pokračovalo ve vytváření dílčích seznamů k rešeršně frekventovaným částem archivních fondů. Za pomoci I. oddělení pokračovaly práce na zpřístupnění fondu Ministerstvo financí II. Dále probíhaly práce na zpřístupnění fondů Federální ministerstvo paliv a energetiky, Československé závody sklářské, KSČ – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – Antonín Novotný – tajné (přepis do Janusu), KSČ – Ústřední výbor – Kancelář tajemníka Miloše Jakeše (1970–1989) (dokončení inventáře), Federální ministerstvo zemědělství a výživy, Ministerstvo lesního a vodního hospodářství, Vládní výbor pro zvelebování vodního a lesního hospodářství, Ústřední výbor – Komise pro zemědělství a výživu 1971–1989, KSČ – Ústřední výbor – oddělení – oddělení pro zemědělství. Probíhaly revize u fondů Úřad předsednictva vlády – generální sekretariát hospodářské rady, Státní úřad plánovací I., Ministerstvo spotřebního průmyslu, Ministerstvo vnitřního obchodu, Ministerstvo vnitra ČSR – CSÚ, Ministerstvo vnitra II – registratura. Průběžně probíhaly rovněž práce na fondech Federální ministerstvo spojů, Ministerstvo spravedlnosti – personální odbor, Správa Sboru nápravné výchovy, Generální prokuratura ČSR, Generální prokuratura ČSSR, Generální prokuratura Praha. Pokračoval soupis k fondu Státní soud Praha.

V oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů (5. oddělení) byly vypracovány soupisy k některým převzatým archiváliím ze Správního archivu MV. Dále vznikly soupisy k dalším částem archivních fondů: Česká geologická služba, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Pozemkový fond ČR, Zemědělská vodohospodářská správa, Grantová agentura ČR, Správa železniční geodézie Praha, Správa železniční dopravní cesty – Technická ústředna dopravní cesty.

V oddělení fondů nestátní provenience a archivních sbírek (6. oddělení) pokračovaly zpřístupňovací práce u několika částí fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků (Ferdinand IV., Ludvík Salvátor, Administrace toskánských statků Brandýs nad Labem a Ostrov, Fotografie, Grafika, kresby a tisky, Listiny, Leopold II.). Práce dále pokračovaly na zpřístupnění Sbírkový map a plánů (také v části Sbirka montánních map), fondů Tigríd Pavel, Provazníková Marie, Sudetoněmecká strana – dodatky, Spolek pro chemickou a hutní výrobu.

V 8. oddělení, útvaru pro správu foto-, fono- a kinodokumentů, jsou připraveny k tisku hotové pomůcky archivní fondů či jejich částí: Chalupníček Miroslav, ak. arch; Schenk Antonín, JUDr. – fotografie; Tauský Vilém – fotografie; Vilím Blažej; Schönborn-Buchheim Bedřich a Vojtěch – fotografie; Šimšovi Miroslav, Bohuš a Sylva – fotografie a zvukové záznamy. Zpracování fotografické části Svazu Čechů z Volyně, Žatec bylo dokončeno v září 2016 (digitalizace již v předchozím roce). Konečná podoba katalogu Fotoarchiv K. H. Franka byla odevzdána ke schválení v r. 2016 a v prosinci 2016 vyšel související článek v Archivním časopise. Ke schválení byl předložen manipulační seznam 2. typu fondu Májová Stella. Dlouhodobě probíhají práce na zpracování fotografií z fondů Henlein Konrád, Druhá světová válka, dále probíhaly práce na zpřístupnění fondů Sbirka Rok 1968. Revidován byl inventář k fondu Balkanpress. Dále byly ukládány záznamy do databáze u fondů Klub československých turistů – fotografie, Tuček Jiří a Ukrajinské muzeum – fotografie, Praha.

Zpracování kinematografických filmů (inventarizace, katalogizace) je odvislé od jejich fyzického stavu a od finančních možností archivu. Pozornost byla v roce 2016 věnována fondům Ústřední dopravní institut, Americká pomoc Československu – kinematografické filmy, Praha, Strojimport, Ministerstvo zemědělství II, Výzkumný ústav vodohospodářský.

Při zpracování zvukových archiválií je prioritně věnována pozornost především konverzi do digitální podoby, a to především z důvodu nestability původního nosiče. V roce 2015 byla dokončena katalogizace Sbírkový gramofonových desek a v následujícím roce byly provedeny opravy popisů spočívající v upřesnění obsahu, doplnění čísla příslušného kartonu, poznámka o provedené digitalizaci zvukového záznamu, upřesnění datace.

Soupis pečeti

V roce 2016 bylo pořízeno 1346 záznamů pečeti listin fondu Archiv České koruny a 200 ks pečeti listin fondu České gubernium.

Anotace nových archivních pomůcek

Rodinný archiv toskánských Habsburků – Petr Leopold (1574) 1766–1790.

Katalog, 2016, 103 s., Eva Gregorovičová, 61 jednotek popisu [56 úředních knih, 5 rukopisů].

Tato část složitějšího archivního fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků obsahuje písemnosti z období vlády toskánského velkovévody Petra Leopolda, pozdějšího císaře Leopolda II. (1747–1792). Většina písemností se týká způsobu vlády Petra Leopolda v Toskánsku v letech 1765–1790, přípravy reforem státní správy v různých oblastech, jejich zavádění do praxe a zjišťování stavu jednotlivých toskánských regionů. Fond tvoří 56 úředních knih, především tzv. relací obsahující řadu důležitých dokumentů týkající se jednotlivých oblastí Toskánska, příprav a průběhu velkovévodových inspekčních cest a dalších záležitostí. Kromě toho je zde možné nalézt zprávy některých významných představitelů toskánské ústřed-

ní správy v daném období. V závěru jsou pak uloženy některé literární rukopisy týkající se velkovévody Petra Leopoda.

Katalog podrobně podchycuje veškeré jednotlivé knihy a rukopisy a rozepisuje všechny jejich složky. Popisy rukopisů i složek jsou uvedeny v českém a italském jazyce. Inventář je vybaven osobním a místním rejstříkem.

České místodržitelství – všeobecné. Volby a nadace, sign. 9 (1856–1910), sign. 10 (1901–1910), (1800) 1856–1910 (1938).

Dílčí inventář, 2015, 330 s., Pavel Koblasa, 4 537 jednotek popisu [267 kartonů].

Dochované písemnosti fondu *České místodržitelství Praha – všeobecné. Volby a nadace. Signatura 9 (1856–1900), signatura 10 (1901–1910)* vznikly činností nejvyššího orgánu státní správy v Českém království, C. k. místodržitelství v Praze.

Po obsahové stránce je fond tvořen spisy, které se týkají různých záležitostí jednotlivých nadací fungujících v minulosti na území někdejšího Českého království. Mezi dochovanými písemnostmi nalezneme především úřední korespondenci a žádosti uchazečů o poskytnutí příspěvku z nadačního jmění, někdy také testamenty zakladatelů nadací, nadační listiny či přehledy osob využívajících nadačních prostředků.

Fotoarchív K. H. Franka, 1929–1945.

Katalog, 2016, 627 s., Pavel Baudisch, 5 586 jednotek popisu [5 499 fotografií na papírové podložce, 4 pohlednice, 9 fotoalb, 1 tisk po roce 1800, 73 svitkových filmů].

Archivní soubor, pojmenovaný po státním tajemníku u říšského protektora a pozdějším německém státním ministru pro Čechy a Moravu Karlu Hermannu Frankovi, je archivní manipulací, která se postupně vytvářela na ministerstvu vnitra a později ve Státním ústředním archivu v Praze. Její počátek spadá do období krátce po konci druhé světové války, kdy československé bezpečnostní orgány začaly zajišťovat písemnosti nacistických okupačních úřadů a osob podezřelých z kolaborace, shromažďované a archivně zpracováváné na ministerstvu vnitra. Sem byl rovněž dopraven soukromý archiv K. H. Franka, jehož součástí byla i fotografická sbírka, dokumentující jeho aktivity od dob působení v Sudetoněmecké straně do poloviny roku 1944. Snad při dalším zpracování na ministerstvu došlo k vyčlenění těchto snímků do tzv. Sbírký č. 450, která zahrnovala i fotografie jiných původců a v roce 1958 byla delimitována do Státního ústředního archivu v Praze. Zde byla rozdělena do několika samostatných celků v rámci sbírky Fotodokumentace. Fotoarchív K. H. Franka však v důsledku přeuspořádání obsahoval fotografie různých původců, pravděpodobně Antona Binnera, velitele jednotek *Sonderdienst* v okupovaném Polsku, Friedricha Rudla, generálního ředitele nakladatelství Orbis, a dalších.

Sbírka byla v letech 2005–2006 digitalizována a následně podrobně katalogizována. První část sbírky tvoří provenienčně definovaný původní Frankův fotoarchív, dále jsou zařazeny ostatní snímky uspořádané na základě pertinenčního principu podle osobností, lokalit či jiných společných znaků. Katalog dokončený v roce 2016 je vybaven zeměpisným rejstříkem a rejstříkem osob.

Májová Stella.

Manipulační seznam 2. typu, 2016, 26 s., Iveta Mrvíková, 246 jednotek popisu [242 ks fotografií na papírové podložce, 4 ks tisky po roce 1800].

Torzo pozůstalosti po české herečce, operní a muzikálové zpěvačce Stelle Májové darovala Národnímu archivu v roce 2007 paní Magda Pietrasová. Archiválie byly rozděleny do skupin: Portrétní a samostatné fotografie Stelly Májové, Stella Májová s přáteli, Fotografie z cest do zahraničí, Akty Stelly Májové, Filmové role Stelly Májové, Různé (přátelé, rodina přítele Jiřího Beneše, neurčené), Novinové výstřížky. Fyzický stav archiválií je dobrý. Byla

provedena digitalizace všech archiválií, na níž se podílely Dana Marvalová a Iveta Mrvíková. Digitalizáty byly přiřazeny k jednotlivým záznamům v databázi JANUS.

Fond byl uspořádán podle interních pravidel Národního archivu pro zpracování fotografických a kinematografických archiválií s přihlédnutím k Základním pravidlům pro zpracování archiválií z roku 2013.

Využívání archiválií

Badatelny

V uplynulém roce studovalo ve studovně I. oddělení 641 badatelů (581 domácích, 60 cizinců), kteří zde vykonali 3330 badatelských návštěv (3037 návštěv domácích badatelů, 293 návštěv cizinců), kteří prostudovali celkem 8 600 zapůjčených evidenčních jednotek; 16 evidenčních jednotek bylo zapůjčeno na základě reversů.

V roce 2016 bylo zaregistrováno v centrální badatelně NA v Praze na Chodovci celkem 2114 badatelů. Z celkového počtu badatelů bylo 305 cizinců (převážně ze Slovenska a Rakouska). Badatelé uskutečnili celkem 6 787 badatelských návštěv (z toho 904 zahraničních). V Informačním systému Badatelna bylo zaevidováno celkem 28 680 objednávek. Nejvíce vytěžovaným archivním souborem bylo Policejní ředitelství – 6098 objednávek ze všech částí fondu. Následuje archivní soubor ÚV KSČ a archivní soubory s železniční tematikou.

Správní činnosti – opisy, výpisy a kopie pro občany, veřejnou správu, soudy, rešerše

V elektronickém systému spisové služby GINIS bylo v roce 2016 zaevidováno celkem 5386 čísel jednacích. Datovou schránkou bylo přijato 2201 a odesláno 2241 datových zpráv. Z celkového počtu bylo 2740 č.j. spisů vyřízeno v režimu správní nahlédací agendy; 1556 spisů se týkalo státního občanství a sčítání lidu; 129 č.j. spisů se týkalo agendy 3. odboje (zákon č. 262/2012 Sb.) a 837 č.j. – majetkových záležitostí (z toho zákon č. 428/2012 Sb. – 110 č.j.); 159 spisů bylo vyřízeno v rámci agendy badatelské, 51 č.j. bylo odesláno odboru správních činností MV ČR k dohledání osobních údajů (zjištění adresy, data narození, úmrtí) a zbývajících 2654 spisů se týkalo ostatních žádostí veřejnosti nebo šlo o vlastní spisy NA.

Rešerše a reprodukce archiválií byly zpracovány pro 545 domácích a 868 zahraničních žadatelů.

Agenda církevních restitucí *dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi* v roce 2016 nadále slábla, ale nezaniká, ačkoliv lhůty pro podání žádostí podle zákona o majetkovém vyrovnání již uplynuly a agenda měla skončit. Agenda církevních restitucí byla realizována především v předem vytípaných fondech: Ministerstvo zemědělství (Ministerstvo zemědělství II – JZD, Ministerstvo zemědělství II–IX. odbor, Ministerstvo zemědělství II – VII. odbor, Ministerstvo zemědělství II – Hlavní správa státních statků a Ministerstvo státních statků, Československé státní statky), Úřad předsednictva vlády, Ministerstvo školství a kultury – církevní odbor, Ministerstvo kultury ČR/ČR, Státní úřad pro věci církevní, Fond národní obnovy, Státní památková správa, Lesprojekt, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ústřední ředitelství státních lesů a statků, Praha; Zemský úřad Praha – ZNV – referáty: dopravní, průmyslový, pro pozemkovou reformu, pro vnitřní osídlení a správu nepřátelského majetku, smíšená komise pro zjišťování a oceňování válečných škod; Náboženská matice, Praha; Zemský úřad Praha – oddělení církevní, nadační a školské; Zemský úřad – dodatky a v případě nejjasnosti ohledně průběhu 1. pozemkové reformy fond Státní pozemkový úřad – Vlastnické soubory majitelů velkostatků, Praha). Pokles počtu podání v agendě církevních restitucí se ovšem projevil nárůstem agendy ostatních majetkových pozemkových rešerší, která byla v průběhu církevních restitucí úřady utlumena a nyní se vrací k původním počtům podání. Časově náročné

byly žádosti veřejné správy i soukromých osob o zjištění majetkových údajů ze zemědělsko-lesnických a hospodářských fondů.

Agenda dle zákona č. 262/2011 Sb. vykazuje sestupnou tendenci, rešerše probíhají zaběhlým systémem ve shodě s dohodnutými požadavky Ministerstva obrany ČR a ve spolupráci s dalšími institucemi. Pracovníci ze základní informace o osobě (jméno, příjmení, datum narození) prováděli rozsáhlou rešerši v celkem až 25 archivních fondech, šlo zejména o fondy justice, ÚV KSČ a další.

Největší zátěž znamenaly žádosti ukrajinských občanů, kteří potřebují doložit československé občanství svých předků. Čerpají z údajů uvedených ve sčítacích operátech RČS z roku 1930 pro Zemi podkarpatoruskou. Agenda z předchozích 201 ks stoupla na předloňských 620 a 842 žádostí v roce 2016.

Počet státoobčanských žádostí v minulém roce mírně poklesl, v naprosté většině se jednalo o žádosti státních úřadů či orgánů samosprávy. Samostatnou skupinu tvoří dotazy na údaje z pražské pobytové evidence a spisů Policejního ředitelství v Praze, velkou většinou rovněž z důvodu zjištění rodinných vazeb.

Dotazy na různé druhy nacistické perzekuce a na odboj v období 1938–1945 (a následně pátrání po osobách) zasílaly instituce již jen zřídka (Mezinárodní pátrací služba v Bad Arolsen, Český červený kříž, případně Ministerstvo obrany). Počet úředních žádostí týkajících se věznění, případně nuceného pracovního nasazení, majetkové újmy či rasového pronásledování československých občanů v době nacistické okupace činil cca 80 ks žádostí. Bylo vzneseno 60 dotazů (srovnatelné s rokem 2015) na členství v KSČ.

Výstavy

Významnou činností jsou výstavy archivních dokumentů a práce s nimi související. V roce 2016 Národní archiv připravil a instaloval ve výstavním prostoru na Chodovci stěžejní výstavu Listinný poklad Karla IV. – Archiv České koruny ve dnech 28.–31. 10. 2016, jejímž autorem byl Denko Čumlivski. Archiválie Národního archivu jsou dále velmi často požadovány různými institucemi k zapůjčení na výstavy.

Výstavy vlastní

Listinný poklad Karla IV. – Archiv České koruny; Národní archiv, Praha; 28.–31. 10. 2016.

Spolupráce na výstavách, zápůjčky originálů a poskytování kopií archiválií

Poklady Karla IV.; Oblastní muzeum v Lounech; 12. dubna–12. června 2016.

Žezlo a koruna; Císařská konírna, Praha – Pražský hrad; 12. května–28. září 2016.

Karel IV. (1316–1378); Valdštejnská jízdárna, Praha; 14. května–25. září 2016.

Oko bere, vole padni. Unikáty kartářského řemesla; Středočeské muzeum Rostoky u Prahy; 26. srpna–20. listopadu 2016.

Die Exekutionen (...) müsse unauffällig im nächstgelegenen Konzentrationslager durchgeführt werden – Fotografie sovětských válečných zajatců, kteří byli před 75 lety v koncentračním táboře Sachsenhausen zavražděni; Památník Sachsenhausen; 6. listopadu 2016–11. června 2017.

Štětcem, perem, razidlem. Rukopisy, dokumenty a mince z období vlády českých Lucemburků; Strahovská knihovna, Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha; 16. prosince 2016–15. ledna 2017.

Císař Karel IV. 1316–2016; Germánské národní muzeum v Norimberku, 20. října 2016–5. března 2017.

Koruna na dlani: Věčná mince království; Rožmberský palác, Praha; 15. května 2016–7. ledna 2017.

- Libočany a Břevnovský klášter; Zámek v Libočanech; 18. června 2016. Připravil Národní archiv a Benediktinské arcipátství v Břevnově.
- Břevnov – ve stínu kláštera, Hradčanům na dohled; Muzeum hl. m. Prahy, 4. května–30. října 2016.
- Kutná Hora a Lucemburkové na českém trůně; Hrádek u Kutné Hory. Pořadatel Muzeum stříbra v Kutné Hoře, 3. června–29. listopadu 2016.
- Poslední majestát. Smrt a nesmrtnost Karla IV.; České muzeum hudby. Pořadatel Národní muzeum, 30. listopadu 2016–26. března 2017.
- Praha Karla IV.; Stálá expozice v prostorách Domu U zlatého prstenu. Pořadatel Muzeum hl. m. Prahy, zahájení 13. prosince 2016.
- Toskánští Habsburkové a ostrovské panství 1808–1918; Ostrov nad Ohří – stará radnice, spolupřadatelé: Město Ostrov nad Ohří, Národní archiv, Národní muzeum v Praze, Národní památkový ústav v Praze, 21. května 2016–2. dubna 2017.
- Návraty volných Čechů; Muzeum města Ústí na Labem, 22. 1.–20. 3. 2016.
- Zahradně-architektonická tvorba významných prvorepublikových českých zahradních architektů Josefa Kumpána, Josefa Minibergera a Josefa Vaňka; Zahradnická fakulta v Lednici, 7. března–27. května 2016, Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži, 10. června–18. září, 2016, Česká zemědělská univerzita, prosinec 2016–leden 2017.
- Střípky ze života z pohledu dokumentů Krajského výboru Sokola Praha (1949–1952); Vestibul Národního archivu a Státního oblastního archivu v Praze, Praha; 7. listopadu–16. prosince 2016.
- Osudy Strakovy akademie; Úřad vlády České republiky, zahrada Strakovy akademie, Praha, 11.–12. června, 18.–19. června, 25.–26. června 2016; Alšovo nábřeží, Praha 27. června–25. července 2016; Husovo náměstí, Nové Město nad Metují 2. srpna–30. září 2016.

Spolupráce s médii

V roce 2016, stejně jako v předchozích letech, spolupracoval Národní archiv ve velké míře s médii. Česká televize vyrobila dokument o zhotovování faksimile listiny z fondu Archiv České koruny pro výstavu *Císař Karel IV. 1316–2016* v Norimberku restaurátorem Davidem Frankem. Výstavu Národního archivu *Listinný poklad Karla IV. – Archiv České koruny* nabídla mnohá média – Česká televize, Nova, Prima, Lidové noviny, Mladá fronta Dnes, Haló noviny, Metro, Blesk aj. Lenka Matušíková vystupovala v pořadu České televize *Historie.cs Ve stínu Maharala* (premiéra 2. dubna 2016 na ČT 24). Zdeňka Kokošková spolupracovala se *Živou pamětí o.p.s.* na projektu *Nucená práce 1939–1945. Příběhy pamětníků ve výuce* a podílela se na přípravě dokumentárního filmu. Poskytovali jsme odpovědi na žádosti médií ve věcech členství v KSČ některých politiků, přičemž zájem stoupl zejména s krajskými volbami 2016 a jejich výsledky. Dále jsme připravili studijní podklady a podíleli se na natáčení pořadu České televize na téma *Anticharty 77* režiséra Pavla Křemena (Alena Šimánková) a dále pro Českou televizi pro pořad Břetislava Rychlíka o Jiřím Stránském (vězeňský spis Jiřího Stránského). Pro režisérku Evu Langšádlovou jsme provedli k připravovanému dokumentu o Jiřině Štěpničkové rešerši. Značný čas byl věnován komunikaci s režisérem Davidem Vondráčkem k požadavku České televize na provedení analýzy DNA Jana Masaryka z archiválií uložených v Národním archivu, z právních a etických důvodů bylo nakonec Českou televizí od požadavku ustoupeno. Pro zahraniční produkci (režisér David Mrnka, pomocný režisér Vlastimil Kadeřábek) jsme připravovali materiály pro hraný film o Miladě Horákové. Režisér Pavel Křemen pracuje také na filmu o někdejší generální tajemníkově ÚV KSČ Miloši Jakešovi, který právě předává svůj osobní archiv. Přispěli jsme přípravou archiválií pro natáčení dokumentu Davida Ondříčka o Emilu Zátopkovi (premiéra na ČT 2 dne 5. srpna 2016). Eva Gregorovičová a Jiří Křesťan vystoupili 28. dubna 2016 v regionální TV Ostrov u příležitosti vernisáže výstavy *Toskánští Habsburkové a ostrovské*

panství 1808–1918. Jiří Křestán se podílel na přípravě radioknihy, připravené z jeho publikace Zdeněk Nejedlý. Politik a vědec v osamění Viktorem Bezdíčkem pro stanici Plus Českého rozhlasu. Dvanáct dílů radioknihy bylo vysíláno v květnu 2016. Při této příležitosti poskytl Jiří Křestán rovněž rozhovor redaktorce téže stanice Ivaně Denčevové.

Exkurze

V I. oddělení se v roce 2016 uskutečnilo 29 exkurzí, jichž se zúčastnilo celkem 376 návštěvníků, z nichž lze zmínit kromě vysokoškolských a středoškolských studentů především archiváře z Kazachstánu, Kanady a Rakouska, pracovnice matričních úřadů, zástupce církevních institucí, pracovníky odboru archivní správy Ministerstva vnitra ČR a jiných odborů MV ČR atd. Mezi významné návštěvníky patřilo 11 zástupců japonského parlamentu a zastupitelského úřadu Japonska, 20 členů děkanského kolegia VŠCHT a 50 účastníků konference zahraničních Čechů.

Na Chodovci se uskutečnilo celkem 25 exkurzí s celkovým počtem 465 účastníků. Kromě organizovaných exkurzí jsme umožnili celou řadu návštěv Národního archivu pro zahraniční delegáty různých akcí pořádaných zejména odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR i pro zaměstnance některých odborů MV ČR a dalších institucí.

Knihovna

V uplynulém roce knihovna fungovala v základních činnostech a službách na takové úrovni, aby opět dostala rozsahu služeb uživatelům, daném a vyplývajícím z jejího postavení základní knihovny se specializovaným fondem dle §13 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb a splnit nebo pokračovat v řadě úkolů specifického, dlouhodobého a mimořádného charakteru.

První rok provozu nového automatizovaného knihovního systému (AKS) Verbis, přinesl postupné zavádění jednotlivých modulů – Akvizice, Katalog, Katalogizace a servisních modulů. Hlavní novinkou oproti předchozímu systému je zprovoznění Výpůjčního modulu. Důležitá změna tak nastala ve zpřístupnění online katalogu Portaro na adrese <http://knihovna.nacr.cz/>. Nyní mají zaměstnanci a veřejnost rovnocenný přístup ke zpracovaným záznamům knihovních jednotek a možnost jejich vzdáleného objednání.

Díky systému Verbis se podařilo v polovině roku 2016 zahájit spolupráci se souborným katalogem ČR (dále jen SK ČR), která úspěšně i nadále pokračuje. Nejprve byly do SK ČR zaslané vzorky záznamů monografií na zhodnocení jejich kvality (cca 30 „starých“ záznamů a dalších 30 záznamů podle nových pravidel).

Od 1. června 2016 platí nový knihovní řád, který zohledňuje novinky spojené se zavedením systémem Verbis a jeho online katalogem Portaro.

Knihovna zpřístupnila a adrese <http://kramerius.nacr.cz/> výsledky projektu digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru v podprogramu VISK 7 (Kramerius).

V roce 2016 přibýlo do knihovny celkem 1256 knihovních jednotek (formou nákupu, výměnou, darem, přejímkou nebo povinným výtiskem badatelů). Knihovna odebírala 353 titulů (395 exemplářů) časopisů.

Kromě zpracování ročních přírůstků se knihovna také věnovala zpětnému zpracování starších fondů. Největším samostatným takto retrokatalogizovaným celkem je Knihovna restaurátorů (příruční knihovna oddělení péče o fyzický stav archiválií), která obsahuje 938 svazků.

Do odborné restaurátorské péče bylo předáno 17 dokumentů (14 svazků starých tisků z fondu Knihovny A a fondu Knihovny B a také 3 svazky novin – starých tisků z fondu Sbírky novin NA).

V roce sběru 2016 pro roky uplatnění 2011–2015 bylo celkem nahlášeno do Rejstříku informací o výsledcích (RIV) 73 výsledků vědy a výzkumu Národního archivu, z toho bylo nahlášeno pro poskytovatele: Ministerstvo vnitra – 40 výsledků, Technologická agentura ČR – 1 výsledek, Grantová agentura ČR – 3 výsledky, Ministerstvo kultury – 29 výsledků.

Knihovna NA od roku 2016 spolupracuje s Historickým ústavem AV ČR na mezinárodním projektu Souborného katalogu Bibliografie české a slovenské historiografie. Katalog vznikl jako výstup projektu velkých infrastruktur pro VaVal Bibliografie dějin Českých zemí č. LM 2011018, poskytnutého Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Knihovna Národního archivu zastřešuje Bibliografii českého archivnictví, která zpracovává českou vědeckou a odbornou knižní produkci v oblasti archivnictví a příbuzných oborů.

Vědecký výzkum

Národní archiv, v souladu s předmětem činnosti stanoveným zákonem o archivnictví, dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumu a v neposlední řadě i historickou tradicí starou sto padesát let, pokračoval i v roce 2016 ve svých vědeckých aktivitách.

Archiv provádí vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti archivnictví, pomocných věd historických a v příbuzných vědních oborech; plní úkoly ústředního vědecko-výzkumného pracoviště na úseku preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování archiválií, uchovávání a zpřístupňování nových forem nosičů informací, včetně dokumentů v digitální podobě; v této oblasti vykonává funkci odborného, metodického a školicího centra. Základním posláním archivů bylo a je uchovat a zpřístupnit informace pro současné a budoucí potřeby společnosti. Vědecké, výzkumné a inovační aktivity tedy oscilují kolem tohoto fundamentu a spolu s vývojem společnosti se proměňují reagující na informační poptávku a na vnější rámec existence a fungování archivů, přesněji na potenciální rizika, znemožňující plnit základní poslání. Národní archiv se stal i na tomto poli uznávanou výzkumnou kapacitou, potvrzenou výsledky a poměrně úspěšným získáváním dotací z nejrůznějších zdrojů na vědu a výzkum. Základní směr výzkumu je definován v dlouhodobé koncepci Národního archivu, nicméně tato koncepce podléhá operativní každoroční vnitřní evaluaci formou aktualizace pracovního plánu na příslušný rok a reaguje tak na aktuální stav oboru, rozvoj spolupráce s partnerskými institucemi v ČR i v zahraničí a v neposlední řadě rovněž na aktuální potřeby státní politiky a administrativy a její informační poptávku.

V letech 2015–2016 Ministerstvo vnitra posuzovalo plnění Koncepce rozvoje výzkumné organizace vyhotovené v roce 2011 a každý rok inovované. Byl sestaven i profil výzkumných kapacit Národního archivu. Výsledky a doporučení panelu, který reprezentoval akademickou obec a uživatele výsledků výzkumné činnosti, se vzácně shodovaly s obdobnými výstupy dobrovolně podstoupené mezinárodní evaluace podniknuté konsorciem institucí vybraných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci evropského projektu v roce 2015. Směřování výzkumných aktivit odpovídá kontextu a vývoji mise organizace a je vynikající v národním srovnání. Velmi dobrá byla efektivita a využití přidělené institucionální podpory. Tematický rozsah výsledků a tematický rozsah projektových návrhů odpovídal potřebám uživatelské sféry též na velmi dobré úrovni. Výsledkový mix odpovídal účelu výzkumné činnosti organizace s hodnocením velmi dobré. Pouze jako dobrá byla ohodnocena strategie prezentace výsledků dle účelu činnosti, konkurenceschopnost vybraných výsledků a publikační činnosti. Výsledky publikační činnosti snesou národní srovnání, ale jsou určeny pro úzký okruh uživatelů. Minimální zastoupení zahraničních publikací je vnímáno jako deficit. Vysloveně slabou stránkou je publikační činnost pod vlastní redakcí nebo využívání dlouhodobě neefektivních publikačních kanálů. Doporučeno bylo zřízení vědecké rady, posílení výzkumu v oblasti péče o archiválie a omezení aktivit vykazujících charakter osobního zájmu individuálních výzkumníků, internacionalizace výzkumné činnosti, věnovat pozornost zvyšování kvalifikace a prezentaci a vstupům do veřejného prostoru.

Nová pravidla hodnocení výzkumných organizací by nám měla ještě více vyhovovat než dosavadní bibliometrický systém. Na seznamu vědeckých institucí figurujeme v podstatě v postavení vědecké infrastruktury, ale náš potenciál je mnohem širší. Realizace vědeckého výzkumu a inovací odpovídá širšímu záběru činností, které archiv ze zákona vykonává. Proto se zde realizuje jak základní, tak aplikovaný výzkum a silně jsou zde zastoupeny inovace technologické i pro výkon státní správy. Kromě základního výzkumu jsou vědecké výsledky okamžitě použitelné v každodenní praxi, neboť projekty jsou formulovány právě s ohledem na potřeby archivu a jeho uživatelů v nejšířším slova smyslu.

Základní výzkum realizuje Národní archiv v souladu se svým oborovým zákonem v oblasti historiografie, sociologie, statistiky, dějin správy a pomocných věd historických. Zásadní obrat zde neočekáváme. Odborné statě publikujeme v renomovaných domácích impaktovaných či neimpaktovaných recenzovaných periodikách, především ve Sborníku archivních prací a v Archivním časopise, které vydává Ministerstvo vnitra; ve sborníku Národního archivu *Paginae historiae*, v Českém časopise historickém a v řadě dalších časopisů. Institucionální podpora vědy umožňuje pružněji zveřejňovat výsledky průběžného zkoumání, a to i monografickou cestou za pomoci externích služeb vydavatelství a tiskáren. Naše kapacitní možnosti jsme rozšířili obměnou dosluhujícího vlastního zařízení pro tisk odborných titulů tak, jak je to obvyklé u ostatních domácích výzkumných ústavů našeho oboru. Dosud nesměle se rýsuující publikační řady se díky tomu zřetelněji vyprofilovaly. Směřování nyní cílí i na jejich grafické sjednocení. Cílem je navázat spolupráci při publikování s renomovaným Nakladatelstvím Lidových novin, která postaví propagaci a odbyt na profesionální úroveň. Přídavné zdroje též umožní udržet mobilitu odborných pracovníků, jejich výzkum doma i v zahraničí a předávání a výměnu poznatků na příslušných fórech.

Na pomezí základního a aplikovaného výzkumu se pohybují archiváři při zpracování archivních fondů, jež je korunováno výsledkem v podobě archivních pomůcek s fundovaným úvodem, vlastním inventářem či katalogem a náročnými rejstříky. I do této oblasti zasáhla masivně standardizace. Ostatně právě i této problematice se v minulosti věnoval Miroslav Kunt v projektu financovaném bezpečnostním výzkumem a v jedné oblasti dokončil výzkum pro Ministerstvo kultury dál ve spolupráci s dalšími paměťovými institucemi. Veškeré výsledky se přetavily v celostátní, dlouho postrádanou metodiku a ústily i do legislativní úpravy. Čerstvé výsledky týkající se informačního propojení prostřednictvím tzv. autorit se využívají i pro další výzkum organizovaný odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra za pomoci Technologické agentury České republiky. Vše umožní komfortní národní i mezinárodní sdílení informací badateli i nejšířší veřejností, eliminaci vysoké míry prezenčního studia a tím i rizika s ním spojená.

Aplikovaný výzkum se realizuje především na úseku informatiky, zpřístupňování a péče o fyzický stav archiválií. Jedná se o celý komplex vzájemně propojených otázek, které se rozprostírají též do oblasti bezpečnostního výzkumu v gesci Ministerstva vnitra a souvisí se základními existenciálními otázkami archiválií, s jejich zabezpečením před zničením, pozměněním i degradací vlivem stárnutí či lidskými faktory. Výzkum realizovaný v Národním archivu se dotýká kontextu zajišťování bezpečnosti a bezpečnostního systému v následujících třech okruzích:

1. zajištění fyzické ochrany svěřených archiválií, tj. svěřené součásti národního kulturního dědictví. Tento výzkumný segment je zaměřen na formulaci bezpečnostních rizik pro fyzický stav archiválie a metod pro jejich maximální eliminaci, dále na stanovení metod konzervace a restaurování různých typů archiválií. Tento směr má výrazný charakter aplikovaného výzkumu, zároveň jsou jeho výsledky obecně platná metodická a metodologická doporučení aplikovaná v celé síti archivů ČR a v řadě případů i mimo oblast archivnictví.

2. výzkum technologických postupů zpřístupnění jedinečných a pro stát důležitých archiválií. Cílem tohoto směru je především výzkum a vývoj různých metod zajištění autentických reprodukcí archiválií, které mohou být využity jak pro badatelskou veřejnost, tak pro úřední potřebu. Tento směr výzkumu, rovněž s výrazným charakterem výzkumu aplikovaného, je zaměřen především do oblastí moderních technologií (bezpečnostní snímkování, digitalizace), a to jak do oblasti samotných technologií, tak především jejich aplikace do archivní praxe (popis, identifikace a autenticita digitalizátů, tvorba metadat a další). Rovněž výsledkem tohoto směru výzkumu jsou především certifikované metody aplikované v celé síti archivů v ČR.
3. péče o informační hodnotu archiválií, zpracování informace, její efektivní a operativní zpřístupnění a využití pro účely státní správy. Cílem tohoto směru výzkumu je sledování procesu ochrany a zpřístupnění informace v příslušném právním rámci a především její efektivní využití pro potřeby státní administrativy. Cílem tohoto výzkumu je zajištění operativnosti a efektivity vyřizování úředních agend, na nichž se Národní archiv podílí. Výsledky tohoto typu výzkumu jsou primárně zaměřeny na veřejnou správu a její potřeby.

Výzkum tak prorůstá na jedné straně směrem k elektronickým archiváliím, elektronickým spisovým službám, elektronickému úřadování a směřuje k tvorbě národní legislativy a standardizaci. Druhým směrem pak pokračuje k poskytování komfortních služeb uživatelům, váže se na konkrétní cíl strategie zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb přiblížením veřejné služby občanovi v oblasti archivnictví a zajištění její maximální dostupnosti a kvality s důrazem na bezpečný a jednoduchý přístup prostřednictvím sítě internetu. Zde je snad lépe mluvit o inovativním potenciálu s prvky aplikovaného výzkumu.

Jakýkoliv výzkum se neobejde bez stabilizované infrastruktury. Národní archiv ji rozvíjí nejen pro své vlastní potřeby, ale i pro tisíce uživatelů, kteří každoročně studují v jeho badatelkách i prostřednictvím jeho webových stránek. Jde o celou škálu digitálních nástrojů, bibliografických služeb i o informační systémy pro badatelny a knihovnu. Digitalizace analogových pramenů, vytváření znalostních databází, zpřístupnění born digital dokumentů, sdílení informací pro výzkumníky uvnitř i navenek instituce, propojování týmů v rámci oboru historiografie k zintenzivnění a zviditelnění výzkumu, víceoborová spolupráce – to jsou typické trendy v paměťové instituci, jako je ústřední archiv státu. Je nutno konstatovat, že už v roce 2015 se konečně díky institucionální podpoře vědy uskutečnila deset let pro nedostatek financí odkládaná změna v knihovně. V roce 2016 byl nový software doplněn o další komponenty a umožnil poskytovat služby dávno obvyklé ve vědeckých knihovnách, zejména zpřístupnění katalogů on-line. Badatelna přišla na řadu s obdobným neduhem vzápětí. Upgrade Informačního systému Badatelna na podzim roku 2016 zkomfortnil obsluhu badatelů a přiblížil (po dotvoření na míru) k dálkové objednávání archiválií ke studiu.

Institucionální podporu čerpá Národní archiv od roku 2011, ve větší míře od roku 2012. Možnost jejího využití zásadním způsobem poznamenala rozvoj vědecké a výzkumné činnosti pracoviště.

Institucionální podpora vědy je využívána především v následujících oblastech:

1. budování vědecké infrastruktury (odborná knihovna, chemické, restaurátorské a fotografické ateliéry, ediční úsek, linka hromadného odkyselování archiválií a systém výpočetní techniky, v budoucnu výstavní sál)
2. iniciace a systematická podpora vědeckých projektů (financování a kofinancování oborových a mezioborových vědeckých projektů základního a aplikovaného výzkumu). Ze základního výzkumu lze v daném období zmínit např. projekty Biografický slovník představitelů soudní správy v Čechách 1849–1918, Správa a personální aparát císařského majetku v 18.–20. století, Šlechtický archiv Ministerstva vnitra Vídeň, Podkarpatská Rus po roce 1918, Nacistická okupační správa v Protektorátu Čechy a Morava, Českosloven-

sko-německé hospodářské vztahy v meziválečném období, Personální aparát Komunistické strany Československa, Fotoarchív Rodinného archivu toskánských Habsburků, Dobrovolné organizace v Československu 1948–1990. Z oblasti aplikovaného výzkumu lze zmínit například Metodické postupy hromadného odkyselování archiválií, Konzervace rukopisů poškozených železo-gallovými inkousty, Příčiny poškození a metody konzervování voskových a šelakových pečeti a olovených bul, Konzervace současných i historických fotografických technik, Digitalizace mikrofilmů, Evropský archivní portál APEx, Národní digitální archiv.

3. vydávání vědeckých publikací:

- a) periodika (a. *Paginae historiae*. Sborník Národního archivu – recenzovaný oborový časopis zaměřený na problematiku archivnictví, pomocných věd historických a dějin správy, zařazena monografická čísla k některým důležitým tématům: Předarchivní péče, Národní archiv a jeho paměť, Václav Babička – ředitel Národního archivu, osobnost a dílo, Podkarpatská Rus; b. *Historická fotografie* – recenzovaný specializovaný časopis zaměřený na dějiny fotografie a fotografických technik.
- b) vědecké edice (edice listin Archivu České koruny, edice 1. českého katastru – tzv. berní ruly 1654, katalog ke schůzím vlád z let 1918–1938, volná řada egodokumentů).
- c) vědecké monografie
- d) zahraniční výzkumné cesty (realizované dle plánu zahraničních cest a úzce související s vědeckými úkoly archivu, s řadou zahraničních partnerů již systematická spolupráce, např. Slovensko (Slovenský národní archiv), Německo (Spolkový archiv Berlín, Saský hlavní státní archiv Drážďany, Generální ředitelství bavorských archivů Mnichov), Rakousko (Rakouský státní archiv), Itálie (Státní archiv ve Florencii), Slovinsko (Archiv Slovinské republiky); dále mezinárodní archivní instituce a korporace, např. Archivní škola Maribor, Mezinárodní archivní institut Terst/Maribor, Mezinárodní archivní spolek Icarus
- e) účast na domácích vědeckých konferencích a seminářích (prezentace vědeckých výstupů, účast v domácí vědecké komunitě)

Základní výzkum

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – hlavní řešitelé

- Grantový projekt GA ČR, reg. č. P410/10/1673: Zdeněk Nejedlý (1878–1962), řešitel Jiří Křesťan: výsledná publikace Jiřího Křesťana zaznamenala mimořádný úspěch při hodnocení vědeckých výsledků v rámci tzv. II. pilíře.
- Grantový projekt GA ČR, reg. č. GA ČR P405/12/2037: Korespondence papežského nuncia Cesare Speciana na císařském dvoře v Praze v letech 1592–1598 (Alena Pazderová, GA ČR P405/12/2037) ukončen v roce 2016 vydáním třísvazkové edice. Národní archiv zde navázal na přerušenu tradici vydávání tohoto typu pramenů a začal plnit dávný dluh po svém historickém předchůdci ještě z doby první Československé republiky.
- Grantový projekt GA ČR, reg. č. 16-25192S: Ludvík Salvátor Toskánský 1847–1915. Život a dílo vědce a cestovatele, řešitelka Eva Gregorovičová. Projekt byl v roce 2016 zahájen, probíhaly rešerše pro výslednou biografii, práce na publikaci Archiv Ludvíka Salvátora a příprava mezinárodní konference v roce 2017.
- Grantový projekt GA ČR, reg. č. 17-02120S, Česko-německé vztahy v předvečer I. světové války. Edice dokumentů ze smířovacích jednání v Čechách v letech 1913 a 1914, řešitelka Eva Drašarová. V roce 2016 byly zahájeny práce na výsledné edici.
- Projekt NAKI, reg. č. DF13P01OVV01 Zahradně–architektonická tvorba v kontextu realizace cílů národního obrození během první Československé republiky, nositel Národní zemědělské muzeum Praha, řešitel Šárka Steinová. Pokračovaly práce na výsledných publikacích a souhrnné výstavě.

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – spoluřešitelé

Grantový projekt GA UK: Působení a postavení Ministerstva spravedlnosti v československé justici v letech 1948–1953 ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy. Projekt byl ukončen uspořádáním mezinárodní konference a přípravou monografického čísla časopisu *Paginae historiae*.

Projekt Československá justice v letech 1948–1989 a její role při trestněprávní perzekuci odpůrců režimu, nositel Ústav pro studium totalitních režimů, řešitel Jaroslav Pažout. Projekt byl zahájen v roce 2014, práce na základě čtyřstranné dohody o spolupráci (ÚSTR, Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek, Právnická fakulta UK).

Projekt NAKI DF13P01OVV03 Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století, spoluřešitelka Šárka Steinová. V roce 2016 proběhlo zpracování archivních dokumentů a studium metodických materiálů, produkovaných v rámci programu NAKI N, které souvisí s předpokládaným výsledkem aplikovaného výzkumu N_{met} Metodika péče o umělecky ztvárněnou kulturní krajinu.

Projekt NAKI II, reg. č. DG16P02R037 Obory a bažantnice – opomíjená hodnota kulturního dědictví, nositel Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v. v. i., spoluřešitelka Šárka Steinová. Projekt se v roce 2016 zaměřil na identifikaci potenciálu nemovitého kulturního dědictví v oblasti obor a bažantnic v archivních fondech a historických průzkumech lesa, které budou využity v dalších stupních řešení projektu.

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – neuvedení spoluřešitelé

Grantový projekt GA ČR: Zápisy ze schůzí vlád čs. exilové vlády, nositelé Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, Historický ústav Akademie věd České republiky a Centrum právně-historických studií, za NA se podílí Helena Nováčková. V roce 2016 byl vydán svazek pro období 1945.

Projekty nepodpořené dotací – spolupráce

Průmyslové dělnictvo v českých zemích v letech 1938–1948 (projekt GA ČR reg. č. 13-102795) (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Slezská univerzita v Opavě)

Dějiny protikomunistického odporu (Ústav pro studium totalitních režimů)

Dokumentace personálního obsazení aparátu KSČ 1921–1989 (Ústav pro studium totalitních režimů)

Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989 (Ústav pro studium totalitních režimů)

Proměny vlastnických a dalších majetkových vztahů v českých zemích v letech 1945–1960 (Ústav pro studium totalitních režimů)

Bezpečnostní aparát ministerstva vnitra (ministerstva národní bezpečnosti) (Ústav pro studium totalitních režimů)

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně z institucionální podpory vědy, částečně z evropské dotace

Soupis pečeti

Mezinárodní projekt Community as Opportunity – Creative archives' and users' network (CO:OP), práce na zpřístupnění databáze se snímky pečeti na webové stránce virtuálního archivu Monasterium. V rámci projektu bylo uspořádáno dne 13. října 2016 mezinárodní setkání s názvem Zpřístupňování sfragistického materiálu badatelské veřejnosti – digitalizace, katalogizace, edice pečeti.

Edice Archiv České koruny (Lenka Matušíková, Denko Čumlivski)

Edice Berní rula (Iva Čadková, Magda Zahradníková)

- Biografický slovník představitelů politické správy v letech 1850–1918 (Pavel Koblasa, Pavla Lutovská, Jan Kahuda, Martin Klečáček)
- Císařská panství v 18.–20. století (Pavel Koblasa)
- Katalog a rejstříky k protokolům schůzí 17. československé vlády (Helena Nováčková)
- Československo-německé hospodářské vztahy v meziválečném období (Pavel Dufek, David Hubený, František Frňka)
- Nacistická okupační správa v Protektorátu Čechy a Morava a její představitelé (Zdeňka Kokošková, Monika Sedláková, Jaroslav Pažout)
- Slovník nejvýznamnějších soudních činitelů působících mezi lety 1918–1938 v českých zemích, na Slovensku a Podkarpatské Rusi (Jan Kouřimský, Helena Nováčková, Alena Skopalová)
- Vývoj zájmové samosprávy v letech 1948–1990. Katastr dobrovolných organizací (Jiří Křesťan a kolektiv VI. oddělení)
- Databáze Rodinný archiv toskánských Habsburků (RAT) – fotografie (Eva Gregorovičová, Veronika Lorencová)
- Identifikace a analýza fotografického materiálu z fondu Svaz nuceně nasazených (Zora Machková)
- Větší zemský soud v Čechách 1541–1620 (Petr Mareš)
- Karlštejnská manská soustava v raném novověku (Markéta Novotná)
- Pražská arcibiskupská konsistoř 1780–1790 (Stanislava Jílková)
- Paměti Adolfa Ludvíka Krejčíka (Renata Kuprová)
- Písemné zprávy Huberta Ripky Edvardu Benešovi (David Hubený, Ivan Štoviček)
- Výbor z díla Václava Černého (Jiřina Junčová, Jiří Šouša)
- Paměti Karla Kazbundy (Jan Kahuda)
- Paměti Miloslava Moulise (Lenka Kločková, Maria Chaloupková, Roman Štér)
- Přehled osobních archivních fondů zemědělců a lesníků v pamětových a jiných institucích (Šárka Steinová)
- Dějiny univerzitních botanických zahrad I. (1775–1945) (Filip Paulus, Šárka Steinová)

Aplikovaný výzkum

Informatika

Projekty podpořené dotací – řešitelé

V souvislosti s dlouhodobým ukládáním digitálních archiválií se archiv věnuje aplikovanému výzkumu v této oblasti. Národní archiv podal 4. července 2016 žádost o finanční podporu v rámci výzvy č. 17 v Integrovaném operačním programu (IROP) strukturálních fondů Evropské unie na projekt Národní digitální archiv (NDA) II. Tato žádost byla schválena a projekt v listopadu 2016 vstoupil do realizační fáze (číslo projektu CZ.06.3.05/0.0/0.0/15_019/0001523). V souladu s platným harmonogramem byl ustanoven projektový tým a jsou připravovány jednotlivé veřejné zakázky. Projekt je zaměřen zejména na zvýšení robustnosti a bezpečnosti NDA. V rámci projektu tak bude především pořízen hardware a software, rozšířen Informační systém NDA a rozšířen Národní archivní portál (NArP).

NDA ovšem funguje od listopadu 2014. V současné době se soustředí na skartační řízení a přejímky z elektronických spisových služeb. Stále poměrně málo původců je schopno dodat validní SIP balíčky. Velká pozornost proto byla věnována Validátoru SIP a jeho dokumentaci. Pokračují úpravy a postupné rozšiřování funkcionalit systému NDA a je vytvářena jeho technická a bezpečnostní dokumentace.

Národní archiv převzal od dodavatele SW Archivní portál, který umožňuje nově provést nejen skartační ale i mimo skartační řízení. Školení Archivního portálu pro budoucí školitele proběhlo několikrát. Postupný vývoj vlastního SW řešení využívajícího open source řešení a běžných SW produktů při souběžném posilování HW vybavení, které výkonem

a kapacitami reaguje na reálné potřeby veřejné správy směrem k archivům, se ukázal jako ekonomicky výhodný a praktický. Velmi důležité je sledování celosvětových trendů, spolupráce s evropskou výzkumnou komunitou a velmi úzké sepětí při výzkumu a vývoji s archíváři a IT odborníky z německy mluvících zemí.

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně z institucionální podpory vědy

Pokračujeme v pořádání a účasti na odborných konferencích, seminářích a poradách pro původce elektronických dokumentů a v odborných komisích původců (elektronická spisová služba). Zejména jde o domácí pravidelné konference Co po nás zbude a Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě. Aktivně jsme se účastnili těchto akcí: 20. ročník konference Archivierung der Unterlagen aus digitalen Systemen, FHS Potsdam, 1.–2. března 2016; konference Internet v samosprávě a státní správě 2016 v Hradci Králové 3.–4. dubna 2016; Archivtag, německý sjezd archivářů, Koblenz, 28.–30. září 2016; XI. ročník konference Co po nás zbude, 11. 10. 2016, Praha. Ve dnech 26.–27. května 2016 v Národním archivu se uskutečnil mezinárodní workshop Archives in Digital Age: Archives portals and Digital research Rooms in Central European Perspective.

Organizační i personální provázanost výkonu předarchivní péče s NDA v rámci jednoho oddělení Národního archivu, jakož i dlouholetá tradice, činí i z tohoto úseku významné aplikačně výzkumné pracoviště, které přesahuje svým dosahem hranice Národního archivu. Výzkum se dále rozvíjí jak cestami, které naznačují uvedené, případně již ukončené úkoly, tak ve směrech na nich nezávislých, které vyplývají z praktického výkonu předarchivní péče u veřejnoprávních původců v péči Národního archivu v nejšířším smyslu. Jedním z nich je analýza charakteristických nedostatků a poruch výkonu spisové služby u dostatečně reprezentativního vzorku veřejnoprávních původců, vybraného podle optimálně zvolené typologie v horizontálním i vertikálním smyslu. Analýza se soustřeďuje na poruchy především v oblasti styku systémů spisových služeb s činnostmi Národního archivu – hlavně na ukládání dokumentů ve spisovnách, jejich označování spisovými znaky, případné ztráty dokumentů u původce, na včasnost vyřazování po uplynutí skartačních lhůt a s tím související frekvence a úplnost skartačních návrhů podávaných jednotlivými původci, na úroveň popisu předávaných archiválií a na celkovou strukturu takto vznikajících archivních fondů.

Dalším problematickým okruhem je efektivní zpřístupnění digitálních archiválií, včetně digitalizovaných, v rámci archivních portálů, ale i dalších specializovaných iniciativ (např. APEx, Monasterium, Bavarica). Zde již spolupracujeme s archivy v německé jazykové oblasti – tj. s německými a rakouskými kolegy. Jsme plnohodnotnými členy platformy pro digitální archivaci a zpřístupnění, která by umožnila pracovní setkávání a výměnu praktických zkušeností v této oblasti. V uplynulém období jsme spolu s ostatními evropskými národními archivy pracovali na evropském projektu APEx, využívajícím a rozvíjejícím evropské archivní standardy. Projekt již skončil, byla vytvořena jiná právní platforma pro udržitelnost. Financování prozatím není naším úkolem, přesto udržujeme spolupráci a poskytnutá data samozřejmě slouží dále nejširší veřejnosti v globálním měřítku. Tyto aktivity jsou propojeny s dalšími v rámci evropského spolku archivářů ICARUS.

Péče o fyzický stav archiválií

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – hlavní řešitelé

Projekt NAKI II, reg. č. DG16PO2R040: Vývoj metod konzervování pečeti a jejich textilních závěsů, společný projekt s Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze, koordinátor Benjamin Bartl

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – spoluřešitelé

Projekt OBV MV ČR, reg. č. VI20162019037: Pokročilý identifikační element pro roz-poznávání archiválií, hlavní řešitel Vysoké učení technické v Brně

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně z institucionální podpory vědy

Projekt NAKI: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy, další publikační výsledky v rámci již ukončeného projektu

Vývoj technologie restaurování poškozených rukopisů železogatovými inkousty

Studium vlastností lepidla EVACON-RTM

Retardéry hoření pro archivní lepenky (diplomové práce studentky VŠCHT)

Použití sulfátových buničin při restaurování papíru

Využití ionogenních fixativ při restaurování a konzervování papíru (diplomová práce studentky Fakulty restaurování Univerzity Pardubice)

Testování účinnosti dezinfekce a čištění albuminových fotografií

Vliv nanočástic stříbra na mikromycety (pokračování)

Vliv glycerinu na protiplišňovou odolnost historického textilu

Stanovení minimální inhibiční koncentrace glutaraldehydu pro mikromycety

Je třeba s potěšením konstatovat, že veškeré prostředky vnesené do široce založeného výzkumu přinesly opět množství hodnotných výsledků. Výstupy z výzkumu a inovací jsou respektovány, využívány, pozitivně hodnoceny, často i ve formě oficiálních prestižních ocenění. Nejde jen o oficiální grantové úkoly, ale i rozvíjení na platformě běžného fungování klíčových segmentů Národního archivu. Institucionální podpora vědy pak přinesla významnou vzpruhu pro dávno plánované aktivity ve všech typech výzkumu. Účast zaměstnanců v různých vědeckých a redakčních radách a komisích v domácím prostředí a v zahraničí je tak bohatá, že její výčet přesahuje možnosti Zprávy o činnosti.

Ediční a publikační činnost

Ediční činnost byla realizována v souladu s edičním plánem na rok 2016. Národní archiv v uplynulém roce připravil a vydal následující publikace:

Hlaváčková, Jaroslava (ed.): Jaroslav Janda. Moje vzpomínky na světovou válku 1914–1918.

Praha 2016, 270 s.

Kločková, Lenka – Chaloupková, Maria – Štěr, Roman (edd.): Miloslav Moulis. Z mých vzpomínek. Praha 2016, 279 s.

Kuprová, Renata (ed.): Adolf Ludvík Krejčík. Paměti. Praha 2016, 285 s.

Nováčková, Helena: Katalog a rejstříky k protokolům schůzí 17. československé vlády (3. Hodžovy): 21. 7. 1937–22. 9. 1938. Praha 2016, 147 s.

Pazderová, Alena (ed.): Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem 1592–1628. Tomus I, Epistulae et acta Caesaris Speciani 1592–1598. Praegae 2016, 3 svazky, 2073 s.

Vojáček, Milan – Koblasa, Pavel – Lutovská, Pavla: Bachova kartotéka. Databáze obyvatel pražské aglomerace z let 1850–1914. Praha 2016, 261 s.

Historická fotografie 15, 2016, 120 s.

Paginae historiae. Sborník Národního archivu 24/1, 2016, 485 s.

Paginae historiae. Sborník Národního archivu 24/2, 2016: Třídní justice, 334 s.

Pedagogická činnost

V roce 2016 pokračovala výuka dalšího ročníku studentů bakalářského a magisterského studia archivnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na základě smlouvy mezi Národním archivem a Katedrou pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (předměty Spisová služba, předarchivní péče a výběr archiválií; Seminář ke zpřístupňování archiválií; Archivní provoz a technika a Archivní legislativa). Paralelně pokračovala výuka v Archivním kurzu organizovaném touto katedrou. Nově byla zahájena výuka v nově akreditovaném oboru Veřejná správa a spisová služba též katedry. Pracovníci NA přednášeli individuálně i na dalších vysokých školách. Charakter výukových seminářů měla i většina exkurzí studentů vysokých škol (Hradec Králové, Pardubice, České Budějovice, Olomouc) a mezinárodního výměnného studijního programu ERASMUS, které byly zaměřeny na archivaci, archivní zpracování foto a fonoarchiválií a digitalizaci.

Tak jako v uplynulých letech se pracovníci oddělení péče o fyzický stav archiválií podíleli na odborné výuce konzervátorů, restaurátorů a chemiků na Střední průmyslové a vyšší odborné škole grafické v Praze, Vysoké škole chemicko-technologické v Praze, Katedře Pomocných věd historických a archivního studia Univerzity Karlovy a Univerzity Hradec Králové a FAMU – Katedře fotografie.

Zahraniční styky

V roce 2016 bylo realizováno celkem 33 zahraničních cest. Tyto cesty byly realizovány na základě mezinárodních dohod, z institucionální podpory, z grantových prostředků, na hrazené zvací stranou nebo plně hrazené Národním archivem. Tematicky se cesty obdobně jako v minulých letech týkaly základního i aplikovaného výzkumu, účasti na konferencích, zasedáních mezinárodních komisí, dále byly orientovány na získávání zkušeností v zahraničních archívech, prezentaci Národního archivu v zahraničí, spolupráci při akvizicích nebo školení v rámci mezinárodní pomoci.

Chorvatsko

Zora Machková (průzkum archiválií archivů Svazu Čechů v Chorvatsku v Daruvaru a České besedy Záhřeb)

Itálie

Jan Kahuda, Pavel Koblasa (výzkum týkající se dějin rodinného archivu toskánských Habsburků ve Státním archivu ve Florencii a soukromém archivu Antinori)

Maďarsko

Jitka Křečková, Kateřina Zenklová (účast na zasedání výboru spolku Icarus a pracovní poradě projektu CO:OP v Budapešti)

Německo

Milan Vojáček, Zbyšek Stodůlka (účast na workshupu 20. Tagung „Archivierung von Unterlagen aus digitalen Systemen“ (AUdS) v Postupimi)

Zdeňka Kokošková, Monika Sedláková (výzkum k projektu Nacistická okupační správa v PČM a její představitel v berlínských archívech)

Pavel Dufek, František Fríka, David Hubený (heuristika k výstavě Československo-německé hospodářské vztahy ve 20. století v berlínských archívech)

Milan Vojáček (účast na workshupu Migration und Emulation

Langzeitarchivierungsmassnahmen in der Praxis v Drážďanech)

- Miroslav Šepták (účast na mezinárodní konferenci k 40. výročí konference dělnických a komunistických stran ve východním Berlíně)
Jaroslav Pažout (výzkum k projektu Nacistická okupační správa v PČM a její představitelé v berlínských archivech)
Pavel Dufek, František Frňka (výzkum k projektu Nacistická okupační správa v PČM a její představitelé v mnichovských archivech)
Milan Vojáček, Zbyšek Stodůlka (účast na 86. německém Archivtagu v Koblenzi)
Tomáš Kalina, Matěj Třepeš (konzultace k problematice spisové služby, výběru archiválií a elektronických dokumentů v berlínských archivech)

Polsko

- Markéta Novotná (účast na III. mezinárodní interdisciplinární konferenci Historia Interpretacja Reprezentacja v Sopotech)
Dorota Müllerová, Alena Šimánková, Karolína Šimůnková (konzultace k problematice ochrany osobních a dalších chráněných údajů v polské archivní legislativě a praxi)
Adam Zítek (účast na X. letní škole moderní historie IPN ve Varšavě)
Adam Zítek (heuristika pramenů v archivech ve Varšavě a Toruni)

Rakousko

- Libuše Holakovská, Jitka Křečková, Kateřina Zenklová (účast na konferenci „New or unknown sources of the History and Cultural Heritage of Central Europe in the digital Age“ na vídeňské univerzitě)
Miroslav Šepták (průzkum fondu k česko-rakouským vztahům v Rakouském státním archivu)
Pavel Koblasa (výzkum pramenů k dějinám císařských statků v Rakouském státním archivu)
Tomáš Kalina (výzkum pramenů k dějinám poštovních tras v Rakouském státním archivu)
Eva Gregorovičová (práce na grantovém projektu Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel)
Eva Drašarová (práce na projektu Česko-německá jazyková vyrovnání na sklonku monarchie)
Tereza Pluskalová (práce na projektu Akademie hraběte Straky v Rakouském státním archivu)
Milan Vojáček, Jan Kahuda (výzkum pramenů k osobnosti F. L. Riegera a ediční příprava paměti Karla Kazbundy)

Slovensko

- Soňa Ambrožová, Jiří Bernas, Martin Šuraba, Jaroslav Horáček (konzultace k projektům Digitální knižnice a Digitální archiv)
Jiří Bernas, Miroslav Kunt, Zbyšek Stodůlka (výměna zkušenosti v oblasti digitální archivace)
Pavla Lutovská, Pavel Koblasa (účast na konferenci Kulturné inštitúcie v archívnych dokumentoch)

Slovinsko

- Blanka Hnulíková (workshop věnovaný problematice negativů ve Slovinském národním archivu v Lublani)

Švédsko

- Jitka Křečková, Kateřina Zenklová (účast na zasedání výboru spolku Icarus a pracovní poradě projektu CO:OP ve Visby)

Švýcarsko

Zora Machková (akvizice archiválií Svazu Čechů a Slováků ve Švýcarsku)

USA

Zora Machková (pořádací práce v archivu a knihovně Sokola New York a střechové krajanské organizace BBLA v New Yorku)

Péče o fyzický stav archiválií

Preventivní péče o archiválie a průzkumy jejich fyzického stavu

Pokračoval systematický průzkum fyzického stavu archivních souborů Sběrka map a plánů, Sběrka kinematografických filmů, Česká geologická služba – Geofond, kinematografické filmy, Praha. Byly monitorovány klimatické podmínky ve studovně knihovny a depozitáři foto, fonu (depozitář 11.52 a klimabox C).

Koncem roku se pracovníci oddělení péče o fyzický stav archiválií podíleli na kontrole fyzického stavu kulturních památek uložených v Národním archivu. K 31. 12. 2016 měl Národní archiv ve své péči celkem 1 národní kulturní památku a 25 archivních kulturních památek.

Vedle kontroly fyzického stavu archiválií se sledoval i stav archiválií z hlediska mikrobiologického napadení. Celkem bylo provedeno 241 stěrů, u pozitivních nálezů byla provedena identifikace mikroorganismů i pro státní archivy a další instituce.

Během roku 2015 bylo dezinfikováno celkem 1 679,8 bm archiválií, z toho 288,6 bm archiválií vlastních a 1 391,2 bm z jiných archivů a institucí. Po dezinfekci v etylenoxidových komorách Národního archivu byla kontrolována účinnost procesu 89 mikrobiologickými stěry.

V roce 2016 bylo připraveno ke konzervaci a odkyseleno technologií hromadného odkyselení BCP C500 65 336 ks archiválií z fondu Archiv Huberta Ripky.

Konzervování a restaurování archiválií

Restaátorské pracoviště umístěné v budově Národního archivu Milady Horákové 133, Praha 6 dále restaurovalo pergamenové listiny fondu Řád maltézských rytířů (celkem 173 listin a 256 pečeti).

Práce na restaurování Litoměřického graduálu pokračovaly vyrovnáváním skladů na vybraných foliích pergamenu. Práce jsou časově náročné, protože k vyrovnávání folií dochází na špatně přístupných místech graduálu a požadují specifický postup. Restaátorské pracoviště na Chodovci pokračovalo v systematickém restaurování a konzervování archiválií přijatých již minulých letech nebo zahájilo práce na nově přijatých archiváliích. Restaátorské práce probíhaly u fondů: Archiv České koruny, Desky zemské větši, Rodinný archiv Metternichů, Sběrka map a plánů, Staré katastrální mapy řada A, Fotografie: Pluhař Josef, JUDr., Dobrovolníci ve Španělsku 1936–1939, Hermanová Ljuba, Sběrka alb

Pomoc institucím po mimořádných událostech

Mezi priority byla dále zařazena pomoc Archivu Bosny a Hercegoviny po požáru, kdy po návštěvě této instituce našimi restaurátory byl vypracován společný projekt s Českou rozvojovou agenturou na vyškolení restaurátorů v Národním archivu a vybavení pracoviště v Sarajevu. V roce 2016 bylo zakoupeno kompletní vybavení restaátorského pracoviště státního archivu Bosny a Hercegoviny přístroji a materiálem. Národní archiv spolu s agenturou připravil podklady pro výběrové řízení na dodavatele. Ačkoli byl dodavatel vybrán (Ceiba s.r.o.) a ten dle smlouvy přístroje a materiál dodal do Sarajeva již v září, zástupci Bosny a Hercegoviny – přes všechna ujišťování – nebyli schopni a zřejmě ani i ochotni za-

jistit celní náležitosti. Proto až po mnoha urgencích a intervencích zastupitelského úřadu v BaH se podařilo dodávku dodat do archivu v Sarajevu až v prosinci.

Bezpečnostní snímkování a reprografie

Také v roce 2016 pokračovalo pořizování bezpečnostních negativů listin (ateliér Dejvice) po restaurování jen nepravdělnou docházkou fotografa. Bezpečnostní snímkování listin fondu *Maltézští rytíři – české velkopřevorství a konvent Praha* po konzervaci tak probíhalo z kapacitních důvodů velmi pomalým tempem.

Digitalizační práce

V rámci realizace projektu CO:OP pokračovala digitalizace pečeti fondu Archiv České koruny. V roce 2016 bylo zhotoveno 1409 snímků, od začátku projektu v roce 2015 bylo zhotoveno celkem 2 971 snímků. Z rozpočtu projektu byla realizována také digitalizace fondu Genealogická sbírka Dobřenského, jehož dokumenty jsou kvůli častému využívání badateli velmi poškozené. Zhotoveno bylo 4 558 snímků. Započata byla také digitalizace listin fondu Reverzy k zemi, která bude dokončena v roce 2017.

V chodoveckém ateliéru pokračovala digitalizace hlavních knih fondu Tereziánský katastr. Digitalizováno bylo 17 knih a zhotoveno 5 118 snímků. V oblasti židovských fondů pokračovala příprava chybně digitalizovaných matrik fondu Židovské kontrolní matriky k opravě snímků. Opraveno bylo 98 knih a nově nasnímány 4 matriky (přírůstky z roku 2016). Dodatečná oprava byla provedena také u 2 knih fondu Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích. Digitalizace fondu Desky zemské byla zastavena kvůli nutnosti dokončit kontrolu skenů dosud digitalizovaných knih. Bylo zkontrolováno 152 knih, které byly předány k nápravě nalezených chyb. Do konce roku byly opraveny skeny ze 125 knih, které čekají na zpřístupnění na www.badatelna.eu. Pro potřebu badatelny a zpřístupnění na www.badatelna.eu probíhalo také skenování inventářů fondů I. oddělení.

V roce 2016 byla dokončena digitalizace fondu Ministerstvo vnitra Vídeň – Šlechtický archiv, průběžně probíhá kontrola snímků, která bude dokončena v roce 2017. Pokračovala rovněž digitalizace fondu Rodinný archiv Metternichů – Acta Clementina, kdy bylo digitalizováno 20 kartonů (včetně kontroly snímků). K digitalizaci byl připraven rovněž fond Zemská porodnice a nalezinice, z kapacitních důvodů k ní zatím nebylo přikročeno.

K digitalizaci bylo předáno i posledních 15 svazků pomocných knih k fondu Sčítání obyvatelstva RČS v roce 1930 (naprostá většina z nich po restaurátorském zásahu). Tím se úspěšně završil několikaletý pokus o záchranu dobových pomůcek ke sčítacím operátům z roku 1930 a 1939. V návaznosti na to bylo v minulém roce započato s digitalizací sčítacích operátů ze sčítání obyvatelstva RČS pro území Podkarpatské Rusi, protože uvedené archy jsou v nejhorším fyzickém stavu (k tomu přistupuje i nízká kvalita papíru) v rámci celého fondu a restaurátorský zásah by byl jak finančně, tak i časově velmi náročný. Navíc jsou tyto archy neustále využívány k úředním účelům. Za minulý rok se již podařilo digitalizovat prvních 31 kartonů. Pokračovala digitalizace pobytových karet z fondu Policejní ředitelství, Praha – evidence obyvatelstva. V současné době je hotovo již 258 kartotéčních krabic.

Podařilo se umístit digitalizáty ze souborů Sběrka staničních kronik a Ruské a ukrajinské emigrantské organizace na www.badatelna.eu. V průběhu roku probíhala kontrola digitalizátů ze souborů Komitét pro umožnění studia ruským ukrajinským studentům a Ukrajinské muzeum. U posledně uvedeného fondu byla v roce 2016 zahájena digitalizace (digitalizováno bylo zatím pouze 15 kartonů).

Publikační činnost Národního archivu a jeho pracovníků za rok 2016

sestavila Kateřina Paulusová

BACÍLKOVÁ, Bronislava

Mikrobiální kontaminace prostředí vybraných archivních a knihovních depozitářů. In: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy. Praha 2015, s. 14–17.

BARTL, Benjamin

Wax bloom on beeswax cultural heritage objects: exploring the causes of the phenomenon. Magnetic resonance in chemistry 53, 2015, č. 7, s. 509–513 (spoluautoři L. Kobera, M. Ďurovič, J. Brus, K. Drábková).

Degradace včelího vosku. Zpravodaj STOP 2016, č. 1, s. 6–11.

Vliv konstrukce ochranných obalů na jejich prachotěsnost. In: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy. Praha 2015, s. 60–66 (spoluautoři Lenka Bartlová, Hana Paulusová).

Vliv prachových částic na degradaci celulózy. In: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy. Praha 2015, s. 42–49 (spoluautoři Ludmila Mašková, Hana Paulusová, Jiří Smolík, Lenka Bartlová, Petr Vodička).

Výkvěty na povrchu pečeti ze včelího vosku. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha: 2015, s. 231–237 (spoluautoři Michal Ďurovič, Jiří Trejbal, Jakub Havlín).

High-contrast X-ray micro-tomography of low attenuation samples using large area hybrid semiconductor pixel detector array of 10 × 5 Timepix chips. Journal of instrumentation 11, 2016, s. 1–7 (spoluautoři Jakub Karch, Jan Dudák, Jaroslav Kuba, Jiří Kvaček, Jan Žemlička).

Non-destructive imaging of fragments of historical beeswax seals using high-contrast X-ray micro-radiography and micro-tomography with large area photon-counting detector array.

Micron 91, 2016, s. 22–28 (spoluautoři Jakub Karch, Jan Dudák, Jan Žemlička, František Krejčí).

The effect of indoor particles on cellulose degradation. In: Sborník XVI. výroční konference České aerosolové společnosti. Praha: 2015 (spoluautoři Ludmila Mašková, Jiří Smolík, Petr Vodička).

Restoration and conservation of objects of cultural heritage seminar-archival and library documents. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 92–93 (spoluautor Michal Ďurovič, Jan Šiblo).

Sbírka map a plánů v Národním archivu a její průzkum. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 125–132 (spoluautoři Filip Paulus, Hana Paulusová, Roman Straka).

Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy. Fórum pro konzervátory-restaurátory 2015, s. 145–147 (spoluautoři Ludmila Mašková, Jiří Smolík, Jakub Ondráček, Magda Součková, Hana Paulusová, Marie Benešová a Michal Ďurovič).

Opravy archiválií poškozených železgalovým inkoustem. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 81–85 (spoluautoři Lenka Bartlová, Adéla Růžičková).

BARTLOVÁ, Lenka

Vliv konstrukce ochranných obalů na jejich prachotěsnost. In: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy. Praha 2015, s. 60–66 (spoluautoři Benjamin Bartl, Hana Paulusová).

Vliv prachových částic na degradaci celulózy. In: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovny a archivní fondy. Praha 2015, s. 42–49 (spoluautoři Ludmila Mašková, Hana Paulusová, Jiří Smolík, Benjamin Bartl, Petr Vodička).

Fixace citlivé vrstvy kolódiových pozitivů. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 339–360 (spoluautoři Petra Urbanová, Blanka Hnulíková, Michal Ďurovič).

Opravy archiválií poškozených železozalovým inkoustem. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 81–85 (spoluautoři Adéla Růžičková, Benjamin Bartl).

BAUDISCH, Pavel

Sbírka Fotoarchiv K.H. Franka. Archivní časopis 66, 2016, s. 5–46.

BENEŠOVÁ, Emilie

Digitalizace historických dokumentů – fotografií s ohledem na jejich podstatu, fyzický stav a možnosti digitálních technologií. In: Sborník k mezinárodní konferenci Digi 2015. Praha 2016, s. 15–25.

BLÁHOVÁ, Ivana

Reorganizace rejstříku trestů v roce 1952 aneb „bitva o skříň“. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 192–213.

BLAŽEK, Lukáš

V boji proti špiónům a rozvratníkům – státní soud a počátky k jeho činnosti. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 149–169.

BORÝSKOVÁ, Štěpánka

Restaurování chromofotografie ze sbírek Muzea hlavního města Prahy. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 327–332 (spoluautorka Blanka Hnulíková).

ČUMLIVSKI, Denko

Vývoj Archivu České koruny a osudy tak zvané Zlaté buly sicilské. In: Wihoda, Martin – Žemlička, Josef: Zlatá bula sicilská. Praha 2016, s. 127–167.

DRAŠAROVÁ, Eva

Národní archiv v roce 2015. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 397–438.

DUFEK, Pavel

Proměny vlastnických poměrů velkostatků na Slánsku za druhé světové války. In: Válka v nás, my ve válce. Slaný 2016, s. 92–108.

ĎUROVIČ, Michal

Monitoring plynného znečištění archivních depozitářů pomocí AAF kupónů. In: Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovny a archivní fondy. Praha 2015, s. 18–24 (spoluautor Roman Straka).

Restoration and conservation of objects of cultural heritage seminar-archival and library documents. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 92–93 (spoluautor Benjamin Bartl, Jan Šiblo).

Fixace citlivé vrstvy kolódiových pozitivů. In: XV. seminář restaurátorů a historiků.

Praha 2015, s. 339–360 (spoluautoři Petra Urbanová, Blanka Hnulíková, Lenka Bartlová).

- Wax bloomí on beeswax cultural heritage objects: exploring the causes of the phenomenon. *Magnetic resonance in chemistry* 53, 2015, č. 7, s. 509–513 (spoluautoři L. Kobera, B. Bartl, J. Brus, K. Drábková).
- Výzkvěty na povrchu pečetí ze včelího vosku. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha: 2015, s. 231–237 (spoluautoři Benjamin Bartl, Jiří Trejbal, Jakub Havlín).
- Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovní a archivní fondy. Fórum pro konzervátory-restaurátory 2015, s. 145–147 (spoluautoři Ludmila Mašková, Jiří Smolík, Jakub Ondráček, Magda Součková, Benjamin Bartl, Marie Benešová a Hana Paulusová).

GREGOROVÍČOVÁ, Eva

Interview. In: TV Ostrov, 10. dubna 2016, 16:33.

Po stopách Ludvíka Salvátora Toskánského v Čechách: archivní, ikonografické a knihovní prameny k arcivévodovu životu a dílu v paměťových a kulturních institucích v Praze. *Studie a zprávy* 5, 2015, s. 117–146.

Pocta Ludvíku Salvátorovi Toskánskému v roce stoletého výročí jeho úmrtí. *Studie a zprávy* 5, 2015, s. 181–183.

Toskáňští Habsburkové a ostrovské panství 1808–1918. *Die Herrschaft Schlackenwerth zur Zeit der Großherzöge von Toskana. Ostrov [2016]* (spoluautoři Miluše Kobesová, Naděžda Kubů, Lubomír Sršeň, Dana Stehlíková).

Von Florenz über Prag nach Mallorca: Erzherzog Ludwig Salvator: Ausstellung anlässlich seines 100. Todestages. [Praha] [2015].

HNULÍKOVÁ, Blanka

Restaurování chromofotografie ze sbírek Muzea hlavního města Prahy. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 327–332 (spoluautorka Štěpánka Borýsková).

Fixace citlivé vrstvy kolodiových pozitivů. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 339–360 (spoluautoři Petra Urbanová, Michal Ďurovič, Lenka Bartlová).

HUBENÝ, David

Komunisté na Podkarpatské Rusi za druhé republiky. *Dejiny* 11, 2016, č. 1, s. 29–41.

Nástin archivních fondů k dějinám dělnictva a dělnického hnutí v síti státních archivů a sedm vybraných dokumentů z dějin dělnictva za 2. světové války. In: Zpravodaj grantového projektu Průmyslové dělnictvo v českých zemích v letech 1938–1948. Praha 2015, s. 88–100.

Patentní úřad v krátkém čase druhé republiky 1938–1939. *Průmyslové vlastnictví* 26, 2016, č. 3, s. 81–93.

Personální záležitosti z počátků československé správy Podkarpatské Rusi – obsazování četnických postů. In: *Arkasiv's'ki čitanija. Mikolajiv: MNU imeni V.O. Suchomlins'kovo*, 2016, s. 54–57.

Stíhání velitele praporu SOS Falknov/Rakovník Františka Helwina nacistickou justicí. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 70–87.

Všechny postihuje čas a nepředvídaná událost – Miroslav Haken. In: *Válka v nás, my ve válce*. Slaný 2016, s. 124–141.

Zavedení revírní organizace u Policejního ředitelství v Praze za druhé světové války. *Sborník Archivu bezpečnostních složek* 13, 2015, s. 13–30.

CHALOUPKOVÁ, Maria

Moulis, Miloslav: Z mých vzpomínek. Praha 2016 (spoluautoři Lenka Kločková, Roman Štér).

JÍLKOVÁ, Stanislava

Horní úřad Rudolfov 1555–1854. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 295–325.

JIRKOVÁ, Pavla

Od Sperata ke Strobachovi: Jihlava v převratech konfesionalizace v 16. až 17. století.

In: *Město v převratech konfesionalizace v 15. až 18. století*. Praha 2014, s. 159–184.

JUNĚCOVÁ, Jiřina

[Fabini, Pavel – Klečácký, Martin – Zouzal, Tomáš: *Zemědělská rada pro Království české 1873–1918, Ministerstvo zemědělství*. Praha 2015]. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 484–485.

KAHUDA, Jan

Archivní anketa z roku 1869 a její odraz v Čechách. In: *Alis volat propriis*. Brno 2016, s. 477–494.

[Vojáček, Milan – Koblasa, Pavel – Lutovská, Pavla: *Bachova kartotéka, Národní archiv*. Praha 2016]. *Genealogické a heraldické listy* 36, 2016, č. 3, s. 106–107.

K životnímu jubileu Jaroslavy Hovorkové. *Vídeňské svobodné listy* 71, 2016, č. 45/46, s. 2 (spoluautorka Alexandra Blodigová).

Edice vzájemné korespondence Bedřicha Pacáka a Antonína Rezka [Klečácký, Martin: *Český „konzul“ ve Vídni, Masarykův ústav a Archiv AV ČR – Nakladatelství Lidové noviny*. Praha 2015]. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 303–305.

[Kovář, Daniel: *Grundy, chalupy a lidé v Borovanech od 15. do 19. století, Město Borovany, Borovany 2014*]. *Genealogické a heraldické listy* 66, 2016, č. 2, s. 108.

[Hlaváčková, Jaroslava: *Jaroslav Janda: Moje vzpomínky na světovou válku 1914–1918, Národní archiv*. Praha 2016]. *Genealogické a heraldické listy* 36, 2016, č. 3, s. 110–111.

[Matušíková, Lenka: *K dějinám Židů v českých zemích, Národní archiv*. Praha 2015]. *Genealogické a heraldické listy* 66, 2016, č. 1, s. 91–92.

K životnímu jubileu PhDr. Jindřicha Schwippela. *Středočeský sborník historický* 41, 2015, s. 391–394.

[*Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs* 57, 2014: *Papierkrieg*]. *Archivní časopis* 66, 2016, s. 307–308.

Nový klíč k hradu Simancas [Grebe, Marc-André: *Akten, Archive, Absolutismus, Vervuert*. Frankfurt am Main 2012]. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 451–455.

[Kuprová, Renata: *Adolf Ludvík Krejčík. Paměti, Národní archiv*. Praha 2016]. *Genealogické a heraldické listy* 36, 2016, č. 3, s. 107–108.

Prameny k dějinám vídeňského kongresu ve fondu Rodinný archiv Metternichů. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 326–348.

[Velek, Viktor: *Lumír 150, Apis Press*. Třebíč 2015]. *Časopis Matice moravské* 135, 2016, s. 244–245.

[Kravar, Zdeněk: *Das Reichsarchiv Troppau, Verlag Dr. Kovač*. Hamburg 2014]. *Archivní časopis* 66, 2016, s. 97–99.

Zemřela PhDr. ing. Jaroslava Honcová, CSc. *ČAS v roce 2016*, s. 278–282.

Knihy poštovních tras – pramen k dějinám poštovníctví v habsburské monarchii v 19. století. In: *Na kolech do světa*. Semily 2016, s. 132–153 (spoluautor Tomáš Kalina).

Zemřel PhDr. Karel Beránek. *ČAS v roce 2016*, s. 283–288 (spoluautor Tomáš Kalina).

KALINA, Tomáš

Knihy poštovních tras – pramen k dějinám poštovníctví v habsburské monarchii

v 19. století. In: *Na kolech do světa*. Semily 2016, s. 132–153 (spoluautor Jan Kahuda).

Zemřel PhDr. Karel Beránek. *ČAS v roce 2016*, s. 283–288 (spoluautor Jan Kahuda).

KLOČKOVÁ, Lenka

Moullis, Miloslav: Z mých vzpomínek. Praha 2016 (spoluautoři Maria Chaloupková, Roman Štěr).

KOBLASA, Pavel

Konec brazilské monarchie očima rakousko-uherského diplomata. Rodopisná revue [online] 18, 2016, č. 3, s. 4–7, <http://rodopisna-revue-online.tode.cz>.

Milešovský svěřenský statek a jeho zánik. Rodopisná revue [online] 18, 2016, č. 2, s. 11–14, <http://rodopisna-revue-online.tode.cz>.

Osobní komorníci rakouského císaře Františka Josefa I. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 233–239.

Péče o korunovační klenoty v období monarchie. Rodopisná revue [online] 18, 2016, č. 1, <http://rodopisna-revue-online.tode.cz>.

KRLÍN, Jan

Nové slovenské archivní publikace. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 461–466.

Státní úředníci v Prachaticích ve víru státoprávních a společenských změn 1918–1920: boj o Prachatice ve světle pramenů z Prezidia českého místodržitelství v Praze (1911–1920). *Zlatá stezka* 23, 2016, č. 2, s. 417–431.

KŘEŠŤAN, Jiří

[Kábová, Hana: Páter Láska (1848–1921), Masarykův ústav a Archiv AV ČR. Praha 2015]. *Časopis Matice moravské* 135, 2016, č. 1, s. 227–228.

[Horáček, Ladislav a Placák, Petr: Přece tady nebudeme sedět nasucho, Paseka. Praha 2014]. *Soudobé dějiny* 22, 2015, č. 3–4, s. 616–618.

Interview. In: *Hovory*. Stanice Plus, Český rozhlas, 19. května 2016, 24:55.

[Šandová, Irena: Ing. Václav Budil, Město Kolín. Kolín 2015]. *Časopis Matice moravské* 134, 2015, č. 2, s. 593.

[Mervart, Jan: Kultura v karanténě, Nakladatelství Lidové noviny. Praha 2015]. *Časopis Matice moravské* 135, 2016, č. 1, s. 230–231.

[Hrdlička, Jaroslav: Životem a dílem historika Františka Michálka Bartoše, Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy v nakladatelství L. Marek. Praha 2015].

[Bílek, Karol: Malé dějiny Sobotecka, Město Sobotka. Sobotka 2008–2015]. *Časopis Matice moravské* 135, 2016, č. 1, s. 242–243.

Korespondence Františka Janoucha a Jiřího Pelikána jako pramen k dějinám československého exilu. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 306–310.

[Macek, Jiří: Vítězslava Kaprálová, 2. vyd., Litera Proxima. [Průhonice] 2014]. *Soudobé dějiny* 22, 2015, č. 3–4, s. 619–620.

[Ducháček, Milan: Václav Chaloupecký, Karolinum. Praha 2014]. *Archivní časopis* 66, 2016, č. 2, s. 211–215.

[Tajovský, Miloš. Havlíčkův Brod, Tiskárny Havlíčkův Brod. Havlíčkův Brod 2015].

[Engelen, Nancy a Martinek, Karel: Lázně u Mariánské studně pod Zvičinou, Podkrkonoší žije. [Hořice] [2015]]. *Časopis Matice moravské* 134, 2015, č. 2, s. 591–593.

O věži, království a zmizelé spisovatelce. [Papoušek, Vladimír. Věž a království, Akropolis. Praha 2014]. *Soudobé dějiny* 2016, č. 3–4, s. 572–578.

[Sládek, Ondřej: Jan Mukařovský: život a dílo, Host. Brno 2015]. *Dějiny a současnost* 38, 2016, č. 5, s. 48.

[Opat, Jaroslav: Z časů válek a chaosu v Evropě: Vzpomínky a úvahy, ÚTGM. Praha 2014]. *Soudobé dějiny* 22, 2015, č. 3–4, s. 621–622.

Zdeněk Nejedlý. In: *Galerie osobnosti, Gymnázium Aloise Jiráska. Litomyšl 2015*, s. 68–69.

Zdeněk Nejedlý: politik a vědec v osamění. Připravil Viktor Bezdíček. Režie Radim Nejedlý. Čte Martin Sláma. In: Radiokniha. Stanice Plus, Český rozhlas, 16.–25. května 2016, díl 1–10.

KUNT, Miroslav

Pamětní knihy (nejen) železničních stanic na internetu. Archivní časopis 66, 2016, č. 3, s. 295–296.

Modernizace trati Ševětín – Veselí nad Lužnicí, II. část: úsek Horusice – Veselí nad Lužnicí: výstavba IV. tranzitního železničního koridoru. Veselí nad Lužnicí 2016 (spoluautoři Vít Kuchválek, Tomáš Pech, Vojtěch Říha, Pavel Langer).

KUPROVÁ, Renata

Krejčík, Adolf Ludvík: Paměti. Praha 2016.

MAHEL, Richard

[Kejř, Jiří: Jan Hus známý i neznámý. Resumé knihy, která nebude napsána, 2. vyd., Karolinum. Praha 2015]. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 478–480.

[Figes, Orlando: Natašin tanec. Kulturní historie Ruska, Beta-Dobrovský. Praha 2004]. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 325–334.

[Uničov v člancích historika a kronikáře Tomáše Souška, Poznání. Olomouc 2012]. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 474–477.

MACHKOVÁ, Zora

Spolupráce SSČS s Národním archivem. In: Springisfeld, Helena: Svaz spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku, GastroPress. Hrusice [2016], s. 96–97 (spoluautoři Jana Jarolímková, Jiří Kraus).

MATUŠÍKOVÁ, Lenka

K dějinám Židů v českých zemích. Praha 2015.

MĚŠŤÁNKOVÁ, Vlasta

Cesta z pekla: soubor fotografií Jaroslava Šklíby z cesty z koncentračního tábora Sachsenhausen do vlasti. *Historická fotografie* 15, 2016, s. 30–41.

NOVÁČKOVÁ, Helena

Katalog a rejstříky k protokolům schůzí 17. československé vlády (3. Hodžovy): 21. 7. 1937–22. 9. 1938. Praha 2016.

Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně. IV/2, (červenec – prosinec 1944). Praha 2015 (spoluautoři Jan Bílek, Jan Němeček, Jan Kuklík, Ivan Štoviček).

PAULUS, Filip

Sbírka map a plánů v Národním archivu a její průzkum. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 125–132 (spoluautoři Benjamin Bartl, Hana Paulusová, Roman Straka).

PAULUSOVÁ, Hana

Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovní a archivní fondy. Fórum pro konzervátory-restaurátory 2015, s. 145–147 (spoluautoři Ludmila Mašková, Jiří Smolík, Jakub Ondráček, Magda Součková, Benjamin Bartl, Marie Benešová a Michal Ďurovič).

- Stabilita barevné vrstvy akvarelu v podmínkách umělého stárnutí = Stability of the aquarelle paint layer in the artificial aging conditions. *Koroze a ochrana materiálu* 59, 2015, č. 2, s. 37–49 (spoluautoři Martina Ohlídalová, Dana Krejčová, Eva Dytrychová, A. Hostačová).
- Studium vlastností fólie Beva 371 a Filmoplast R. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 238–263 (spoluautorka Eva Hrbáčková).
- Vliv vybraných metod odkyselování na barevnou vrstvu akvarelu. In: *Věda pro papírové artefakty*. Pardubice 2015 (spoluautoři Dana Krejčová, Eva Dytrychová, Martina Ohlídalová).
- Zlepšení kvality vnitřního ovzduší knihoven a archivů. Fórum pro konzervátory-restaurátory. 2015, s. 136–140 (spoluautorka Magda Součková).
- Zhodnocení nové metody odkyselování knihovnických a archivních fondů firmy GSK v německém Brauweileru. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 264–274 (spoluautoři Petra Vávrová, Lucie Palánková).
- Vliv konstrukce ochranných obalů na jejich prachotěsnost. In: *Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovny a archivní fondy*. Praha 2015, s. 60–66 (spoluautoři Lenka Bartlová, Benjamin Bartl).
- Vliv prachových částic na degradaci celulózy. In: *Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovny a archivní fondy*. Praha 2015, s. 42–49 (spoluautoři Ludmila Mašková, Benjamin Bartl, Jiří Smolík, Lenka Bartlová, Petr Vodička).
- Sbírka map a plánů v Národním archivu a její průzkum. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 125–132 (spoluautoři Benjamin Bartl, Filip Paulus, Roman Straka).
- PAZDEROVÁ, Alena
Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem 1592–1628. Tomus I, Epistulae et acta Caesaris Speciani 1592–1598. Praeae 2016, 3 svazky, 2073 s.
- PAŽOUT, Jaroslav
Ochrana společnosti nebo vnitřní vyhnanství?: zákon o ochranném dohledu č. 44/1973 Sb. z 25. dubna 1973 a jeho využití proti odpůrcům režimu. *Paginae historiae* 24/2, 2016, roč. 24, s. 227–272.
Každodenní život v Československu 1945/48–1989. Praha 2015.
- RAJLOVÁ, Lucie
[Kopoldová, Jiřina. Deníček spojačky, Národní archiv. Praha 2015]. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 300–302.
Úskalí orální historie při výzkumu české baletní scény. In: Vaněk, Miroslav a Houda, Přemysl: *Strípky mozaiky*, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. Praha 2016, s. 282–302.
- ROHOVÁ, Tatiana
Státní archivní komise v letech 1951–1954. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 138–182.
- RŮŽIČKOVÁ, Adéla
Opravy archiválií poškozených železgalovým inkoustem. In: XV. seminář restaurátorů a historiků. Praha 2015, s. 81–85 (spoluautoři Lenka Bartlová, Benjamin Bartl).

STEINOVÁ, Šárka

Česká zahradní architektura konce 19. století až 1. poloviny 20. století v zrcadle archivních pramenů. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 240–265.

Odpůrce Jana Rokycany proti „sub utraque species“. *Český zápas* 96, 2016, č. 24, s. 7.

STODŮLKA, Zbyšek

Digitales Archiv mit eigenen Kräften? *Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs* 59, 2016, s. 33–38.

STRAKA, Roman

Monitoring plynného znečištění archivních depozitářů pomocí AAF kupónů. In: *Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovní a archivní fondy*. Praha 2015, s. 18–24 (spoluautor Michal Ďurovič).

Sbírka map a plánů v Národním archivu a její průzkum. In: *XV. seminář restaurátorů a historiků*. Praha 2015, s. 125–132 (spoluautoři Benjamin Bartl, Hana Paulusová, Filip Paulus).

ŠEPTÁK, Miroslav

Alternativa vůči Hradu?: zahraničně-politické představy českých a slovenských agrárníků v třicátých letech minulého století. In: Rychlík, Jan – Holeček, Lukáš – Pehr, Michal: *Agrarismus ve střední a východní Evropě 19. a 20. století*. Praha 2015, s. 157–166.

Politické strany německé menšiny v Československu v meziválečné době: současný stav bádání a možné perspektivy výzkumu. In: *Deutsch ohne Grenzen*. Brno 2015, s. 155–170.

Politické zemětřesení v Rakousku. *Demokratický střed* [online]. 26. dubna. 2016, roč. 5, č. 2, <http://www.demokratickystred.cz/politicke-zemetreseni-v-rakousku>.

Postup křesťansko-sociální strany při kolapsu parlamentní demokracie v Rakousku (1932–1933). *Moderní dějiny* 24, 2016, č. 1, s. 135–158.

Rakouské prezidentské volby: nekonečný příběh. *Demokratický střed* [online]. 13. září 2016, roč. 5, č. 3, <http://www.demokratickystred.cz/rakouske-prezidentske-volby-nekonecny-pribeh>.

Rakouské prezidentské volby mají tři vítěze. *Demokratický střed* [online]. 6. prosince 2016, roč. 5, <http://www.demokratickystred.cz/tri-vitezove-rakouskych-prezidentskych-voleb>.

Souboj o Rakousko: Svobodní, nebo někdo jiný? *Demokratický střed* [online]. 27. září 2016, roč. 5, č. 3, <http://www.demokratickystred.cz/souboj-o-rakousko-svobodni-nebo-nekdo-jiny>.

Von der Zollunion bis zu den Römischen Protokollen. In: *Jahrbuch für mitteleuropäische Studien*. Wien 2016, s. 245–264.

ŠIMŮNKOVÁ, Karolína

Úvodní slovo. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 7–8.

ŠTÉR, Roman

Aby na ně nebylo zapomenuto. *Národní osvobození*, 6. 1. 2016, č. 1, s. 7.

Bitva o Kyjev a boje na pravobřežní Ukrajině. *Legionářský směr* 2015, č. 4, s. 34–35.

[Doleček, Jiří: *Popraviště, aneb, Zpověď volyňského Čecha, Toužimský & Moravec*. Praha 2014]. *Soudobé dějiny* 22, 2015, č. 3–4, s. 614–615.

K prvnímu bojovému vystoupení československých vojáků na východní frontě. *Legionářský směr* 2016, č. 1, s. 27–29.

[Brož, Miroslav: *Zdobilo je sedm válečných křížů, Československá obec legionářská*. Praha 2013]. *Časopis Matice moravské* 134, 2015, č. 2, s. 577–578.

Moulis, Miloslav: Z mých vzpomínek. Praha 2016 (spoluautoři Maria Chaloupková, Lenka Kločková).

TRNKA, Pavel

Dějiny Knihovny piaristické koleje v Praze. Bibliotheca Antiqua 2016, s. 21–25.

Osudy Maltézské knihovny v Praze a její současný stav. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 7–46.

[Kozák, Petr (ed.): Účty dvora prince Zikmunda Jagellonského, vévody hlohovského a opavského, nejvyššího hejtmana Slezska a Lužic z let (1493) 1500–1507, *Scriptorium – Slezské zemské muzeum*. Praha 2014]. *Studia mediaevalia Bohemica* 6, 2014, č. 2, s. 315–317.

URBÁNEK, Štěpán

Použití Aquazolu pro lepení voskových předmětů – poznatky z praxe. *Zpravodaj STOP* 2016, č. 1, s. 19–23.

VAŠKO, Pavel

Výzkumný ústav místního hospodářství, instituce mezi uměním, vědou a manažerským ústředím. *Paginae historiae* 24/1, 2016, s. 183–215.

VOJÁČEK, Milan

Lze vytvořit databázi obyvatel Prahy pro léta 1850–1914? In: Červená, Radana – Dvořák, Tomáš – Vyskočil, Aleš: *Jak psát dějiny velkých měst?* Brno 2016, s. 349–354.

Bachova kartotéka. Databáze obyvatel pražské aglomerace z let 1850–1914, Národní archiv. Praha 2016 (spoluautoři Pavel Koblasa, Pavla Lutovská).

WAAGE, Vladimír

Mezi světy – před Stěnami a za Stěnami. In: Breš, Michal: *Hlavňov*. Police nad Metují 2016, s. 180–189.

ZÍTEK, Adam

„Hodina odplaty se blíží ...“. Příklady osudů mladistvých odpůrců komunismu na Žatecku. *Sborník Archivu bezpečnostních složek* 13, 2015, s. 13–55.

„Przeciw komunistom z bronia w reku“. Przykłady działań antykomunistycznych w Europie Środkowej oraz Wschodniej. *XIX OZHS Toruń* 2016, sv. II, s. 315–334.

Konfident dvou totalit: životní příběh Břetislava Jeníčka. *Paměť a dějiny* 44, 2015, s. 39–55.

Ladislav Lorek: kariéra generálního prokurátora. *Paginae historiae* 24/2, 2016, s. 170–191.